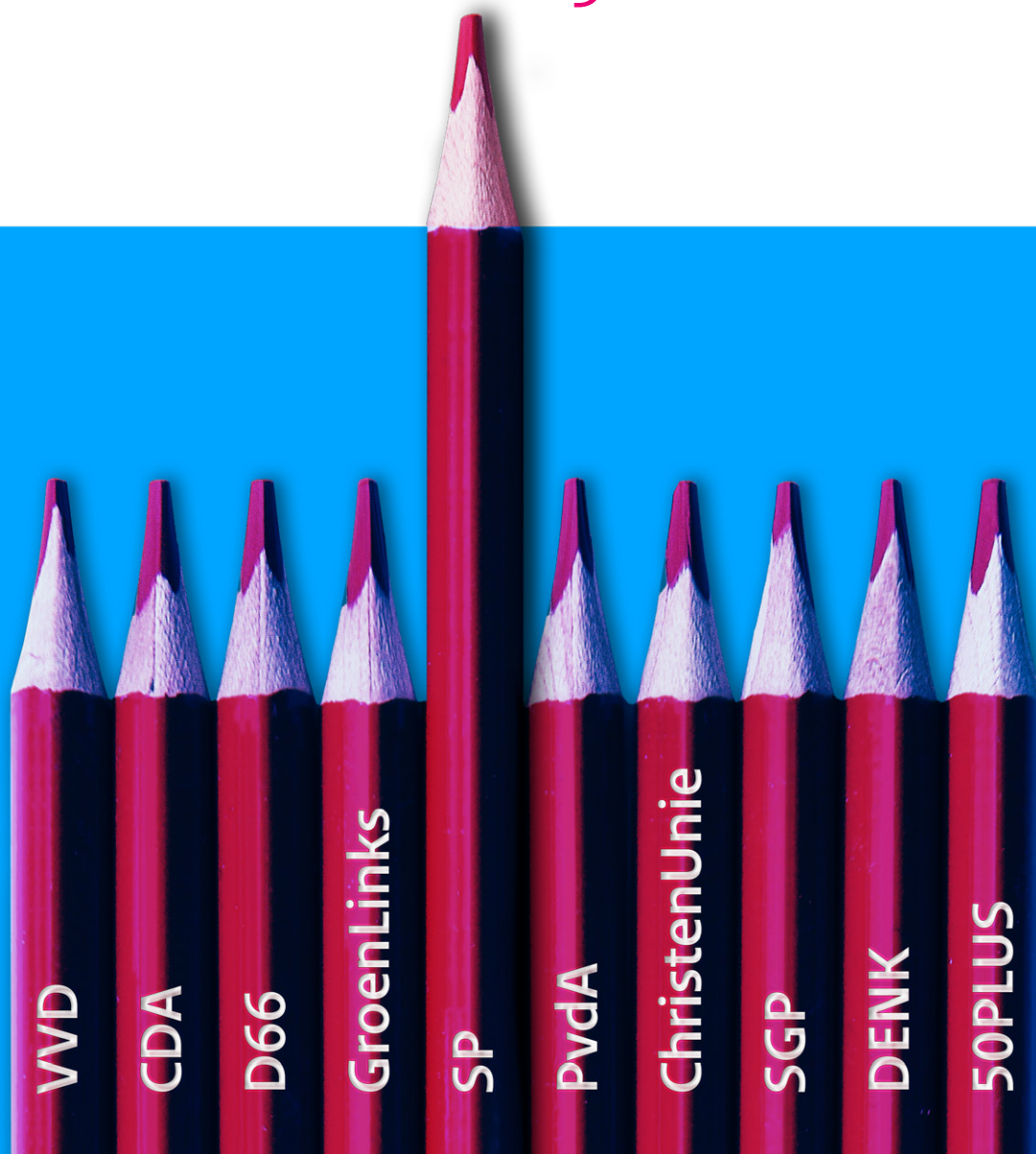

Centraal Planbureau

SP partijhoofdstuk

Keuzes in Kaart 2022-2025

CPB

maart 2021

6 SP

De SP kiest voor extra overheidsuitgaven aan zorg, sociale zekerheid en klimaat en milieu, en zet daar een lastenverzwaring voor bedrijven tegenover. In de curatieve zorg zet de SP het huidige stelsel om in een publiek stelsel met centrale aansturing en regionale uitvoerders. Ook wordt zowel het verplichte als het vrijwillige eigen risico afgeschaft. De SP verhoogt het minimumloon en de gekoppelde uitkeringen, dit verhoogt de uitgaven aan sociale zekerheid. Subsidies voor verduurzaming van de gebouwde omgeving zorgen voor een toename van de uitgaven aan klimaat en milieu. De lasten voor bedrijven worden verzwaard, vooral door de verhoging van de vennootschapsbelasting. De lasten voor gezinnen dalen door de verlaging van de zorgpremie.

Het pakket leidt in de komende kabinetsperiode tot hogere groei, lagere werkloosheid en stijging van de koopkracht, maar het EMU-saldo verslechtert en de hogere lasten voor bedrijven leiden tot lagere bedrijfsinvesteringen en uitvoer, en een daling van de werkgelegenheid in de marktsector. De overheid gaat meer besteden, dit stimuleert de economische groei. Huishoudens consumeren ook meer, omdat hun inkomen stijgt door de hogere uitkeringen en de hogere lonen. De koopkracht van huishoudens gaat er in doorsnee op vooruit, maar de hoogste inkomens gaan er in doorsnee op achteruit. De spreiding rond deze medianen is wel relatief groot. De hogere arbeidskosten en lasten voor bedrijven drukken de uitvoer, de investeringen en de werkgelegenheid in de marktsector, waardoor deze minder toenemen dan bij ongewijzigd beleid. Per saldo stijgt de economische groei. De werkloosheid daalt, door het creëren van publieke banen, maar ook door een afname van het arbeidsaanbod. Het EMU-saldo daalt, hoewel dit wordt gedempt door de macro-economische doorwerking van het pakket.

Op de lange termijn neemt de inkomensgelijkheid toe, maar daalt de werkgelegenheid en stijgen de financiële lasten voor toekomstige generaties. De extra werkgelegenheid in de collectieve sector verdringt op termijn de werkgelegenheid in de marktsector, waardoor de tijdelijke bestedingsimpuls verdwijnt. Door het nivellerende beleidspakket, waaronder de minimumloonsverhoging, neemt de inkomensgelijkheid toe en het verschil tussen uitkerings- en arbeidsinkomen af. Dit verkleint de prikkel om (meer) te werken, waardoor de structurele werkgelegenheid afneemt. Ook de verlaging van de AOW-leeftijd naar 65 jaar draagt hier aan bij. Structureel zijn de overheidsuitgaven hoger dan de overheidsinkomsten, waardoor de financiële lasten voor toekomstige generaties toenemen.

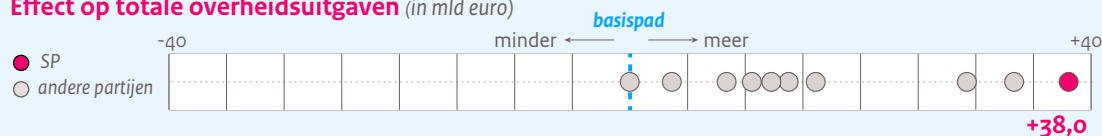
SP: uitgaven- en lastenbeeld

Budgettair overzicht van het partijprogramma van de SP in 2025 ten opzichte van de situatie als er in de komende regeerperiode geen beleid zou wijzigen (basispad)

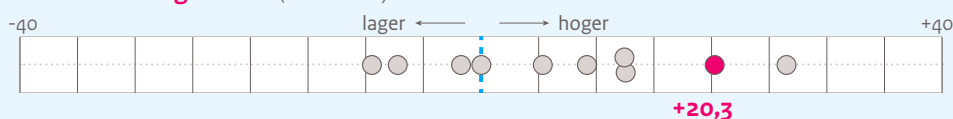

Overzicht

Effect op totale overheidsuitgaven (in mld euro)

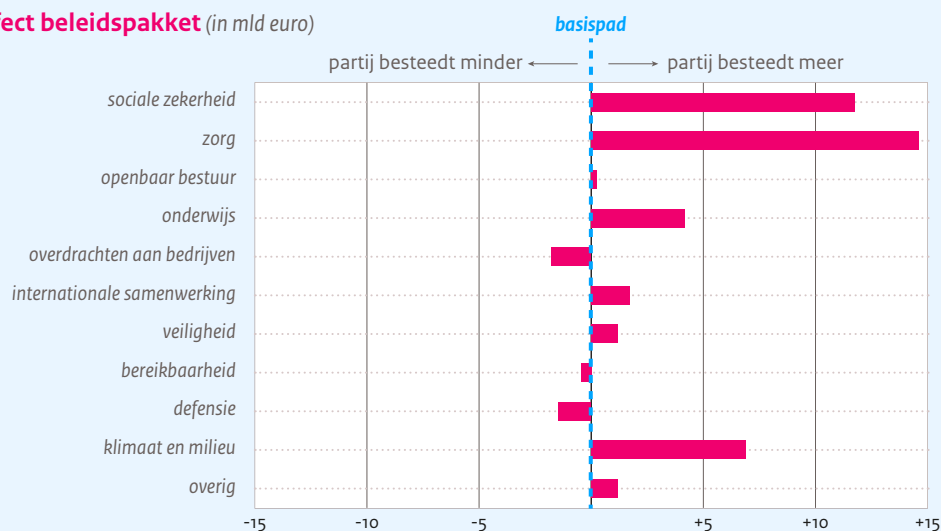

Effect op totale beleidsmatige lasten (in mld euro)

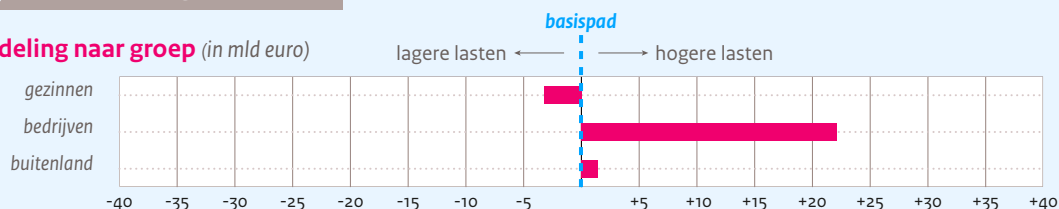
Overheidsuitgaven 2025

Effect beleidspakket (in mld euro)

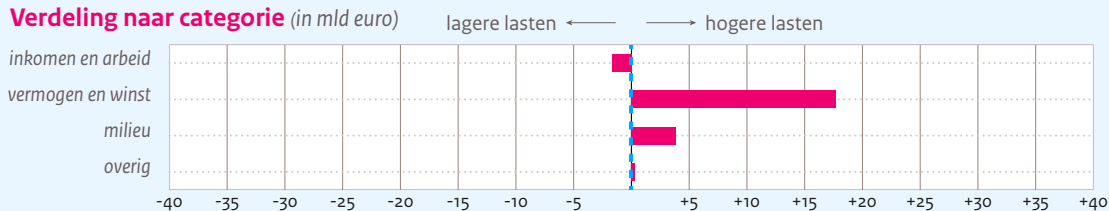

Lastenverdeling 2025

Verdeling naar groep (in mld euro)

Verdeling naar categorie (in mld euro)

Basispad

Het basispad is de verwachte ontwikkeling bij ongewijzigd beleid. Voor meer uitleg over basispaden zie hoofdstuk 12. Download [databestand Keuzes in Kaart 2022-2025](#)

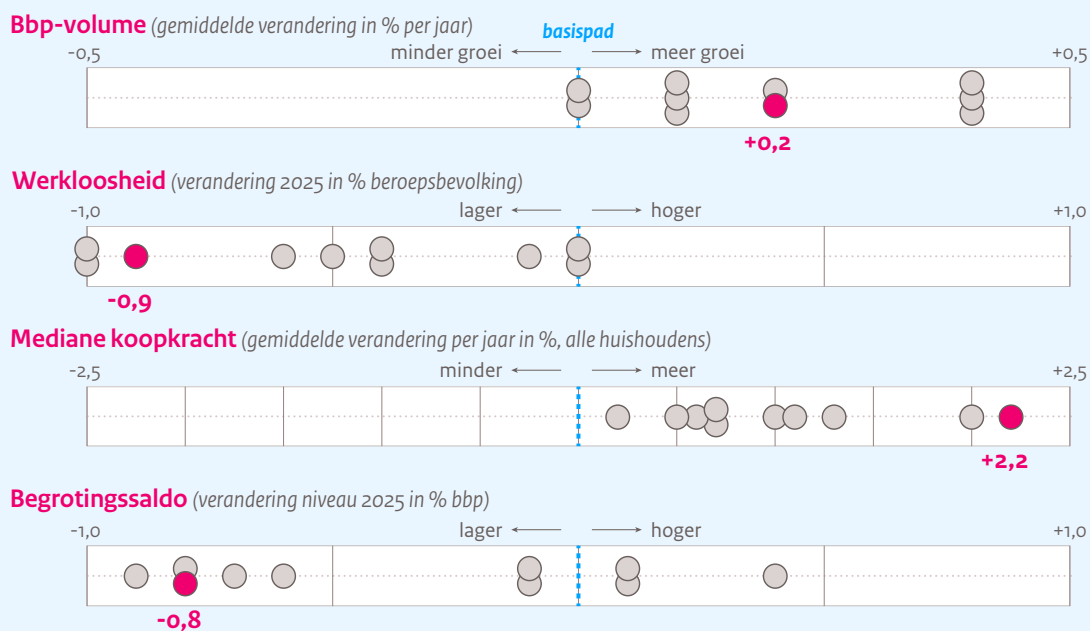
SP: economische effecten

Overzicht van de effecten van het partijprogramma van de SP tijdens de komende regeerperiode (middellange termijn) en daarna (lange termijn)

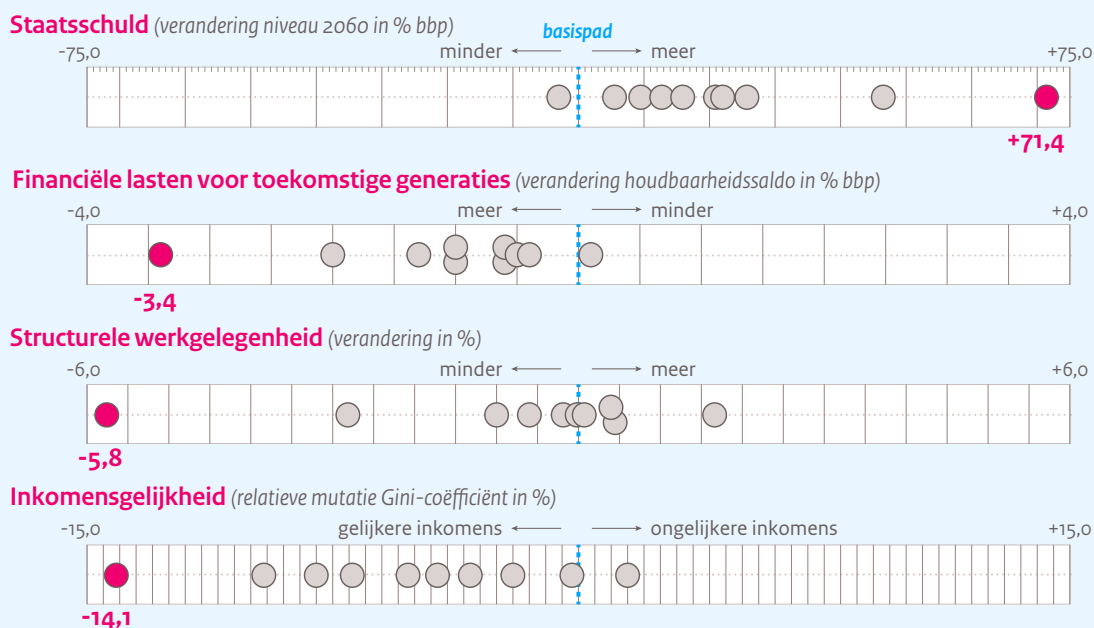

Effecten op middellange termijn (2022-2025)

● SP
○ andere partijen

Effecten op lange termijn

Basispad

Het basispad is de ontwikkeling die het CPB verwacht bij ongewijzigd beleid. Voor meer uitleg over de basispaden, zie hoofdstuk 12.

De data van de figuren kunt u downloaden via cpb.nl of via deze link: [databestand Keuzes in Kaart 2022-2025](#)

6.1 Overheidsbegroting

Het beleidspakket van de SP verhoogt de overheidsuitgaven met 38,0 mld euro en verzwaart de beleidsmatige lasten met 20,3 mld euro. Dit zijn ex-ante mutaties, dat wil zeggen zonder de macro-economische doorwerking. Deze paragraaf bespreekt de budgettaire consequenties van het pakket van de SP voor de overheidsbegroting op hoofdlijnen, een volledig overzicht van alle maatregelen is te vinden in de bijlage. Alle in deze paragraaf genoemde getallen zijn ten opzichte van het basispad, tenzij anders aangegeven.

In 2025 verhoogt de SP de overheidsuitgaven per saldo met 38,0 mld euro ten opzichte van het basispad. De netto intensiveringen betreffen met name zorg en sociale zekerheid. Per saldo wordt het meest omgebogen bij overdrachten aan bedrijven en defensie.

Tabel 6.1 Effecten op de overheidsuitgaven van beleidspakket SP

	Basispad		Netto intensivering beleidspakket	Beleidspakket + basispad	Basispad	Beleidspakket + basispad
	mld euro 2021	2025	2025	2025	% per jaar 2022-2025	
Sociale zekerheid	102,0	105,4	11,7	117,2	0,8	3,5
Zorg	84,8	92,7	14,6	107,4	2,3	6,1
Openbaar bestuur	80,3	79,3	0,3	79,6	-0,3	-0,2
Onderwijs	41,9	43,2	4,2	47,3	0,7	3,1
Overdrachten bedrijven (a)	33,5	12,8	-1,8	11,1	-21,3	-24,2
Internat. samenwerking	15,7	13,7	1,7	15,4	-3,4	-0,5
Veiligheid	13,7	13,1	1,2	14,3	-1,1	1,1
Bereikbaarheid	12,3	14,7	-0,5	14,2	4,5	3,7
Defensie	11,1	10,7	-1,5	9,3	-0,9	-4,5
Klimaat en milieu (b)			6,9	6,9		
Overig (b)			1,2	1,2		
Totaal uitgaven	395,3	385,6	38,0	423,6	-0,6	1,7

(a) De ontwikkeling van de overheidsuitgaven in het basispad wordt sterk beïnvloed door het opwaartse effect van de corona-uitgaven in 2021. Dit speelt vooral bij de functie overdrachten aan bedrijven.

(b) Voor de functies Klimaat en milieu en Overig is geen basispad gespecificeerd, enkel de effecten van het beleidspakket worden gerapporteerd.

De SP intensificeert per saldo 11,7 mld euro in de **sociale zekerheid**. De SP verhoogt het wettelijk minimumloon wat ook doorwerkt in de hoogte van de uitkeringen. Verder voert de partij vier dagen gratis kinderopvang in en verlaagt de partij de AOW-leeftijd naar 65 jaar. Daartegenover staan ombuigingen door de introductie van een inkomensafhankelijke kinderbijslag en de afschaffing van het lage-inkomensvoordeel (LIV). Tenslotte schaft de SP de zorgtoeslag af, hier staat een verlaging van de nominale zorgpremie tegenover. Op de **zorg** intensificeert de SP per saldo 14,6 mld euro. Het is vooral het gevolg van het afschaffen van het verplicht en vrijwillig eigen risico, uitbreiding van het basispakket en een verhoging van lonen in de zorg middels een bestuurlijk akkoord. Zie ook paragraaf 6.2.

De SP intensificeert 0,3 mld euro op **openbaar bestuur**. Op **onderwijs** wordt voor 4,2 mld euro geïntensificeerd. De SP voert de basisbeurs in voor studenten in het hoger onderwijs en compenseert studenten die vielen onder het studievoorschot. Verder worden de salarissen in het primair onderwijs gelijkgetrokken met de salarissen in het voortgezet onderwijs middels een bestuurlijk akkoord. Daarnaast verkleint de SP de klassen in het primair onderwijs en maakt de partij budget vrij voor de verduurzaming en verbetering van schoolgebouwen. Aan **overdrachten aan bedrijven** wordt in 2025 per saldo 1,8 mld euro minder besteed. Dit is het gevolg van een alternatieve invulling van het Nationaal Groeifonds. De SP buigt het budget van het Nationaal Groeifonds om en gebruikt dit voor andere tijdelijke intensiveringen vooral op het gebied van milieu. Deze alternatieve invulling heeft geen effect op het EMU-saldo. De SP intensificeert per saldo 1,7 mld euro op **internationale samenwerking**. De SP verhoogt het budget van de ontwikkelingssamenwerking naar 0,7% van het bruto nationaal inkomen. De SP wil per saldo 1,2 mld euro meer uitgeven aan **veiligheid**. Hiervoor verhoogt de partij voornamelijk het politiebudget. Op het terrein van **bereikbaarheid** komt de SP tot een netto ombuiging van 0,5 mld euro. De SP wil per saldo 1,5 mld euro minder uitgeven aan **defensie**. De SP buigt voornamelijk om op het materieel.

De SP wil in 2025 per saldo 6,9 mld euro op **klimaat en milieu** intensiveren. Dit is vooral het gevolg van een intensivering in subsidies voor verduurzaming van de gebouwde omgeving, compensatie voor het sluiten van kolencentrales en het stoppen van de oliewinning en gaswinning in de kleine velden en het opkopen van ETS-rechten. Op de **overige uitgaven** intensificeert de SP 1,2 mld euro. In het bijzonder door extra geld uit te trekken voor de versterking van woningen in en schadecompensatie aan Groningen. De SP verlaagt de **gaswinning**, dit heeft een beperkt neerwaarts effect op de gasbaten

Het beleidspakket van de SP leidt tot een stijging van de werkgelegenheid in de **sector overheid** van 1,1% per jaar ten opzichte van het basispad. Het uitbreiden van beschutte werkplekken en intensiveringen in onderwijs en politie dragen bij aan de werkgelegenheidstoename bij de overheid. Als gevolg van het beleidspakket vindt in de **zorgsector** een stijging van de werkgelegenheid plaats van 1,0% per jaar ten opzichte van het basispad. Afschaffen van het verplicht en vrijwillig eigen risico in de Zvw en uitbreiding van het basispakket in de Zvw hebben een opwaarts effect op de zorgconsumptie. Dit draagt mede bij aan de werkgelegenheidsgroei in de zorg.

Tabel 6.2 Werkgelegenheidseffecten bij de overheid en zorg van beleidspakket SP

	Basispad	Basispad	Effect beleidspakket	Beleidspakket + basispad
	mln gewerkte uren, % per jaar, 2022-2025 2021			
Sector overheid	1610	-0,1	1,1	1,1
Zorg	1850	2,3	1,0	3,3
Overheid en zorg	3460	1,2	1,1	2,3

De SP verzwakt de **beleidsmatige lasten** in 2025 met per saldo 20,3 mld euro ten opzichte van het basispad. **Gezinnen** betalen per saldo 3,2 mld euro minder belasting en premies. Deze lastenverlichting is onder meer het gevolg van het verlagen van de nominale zorgpremie, en het verhogen van de arbeidskorting en de algemene heffingskorting. Anderzijds leidt het omzetten van de nominale zorgpremie boven de 325 euro in een inkomensafhankelijke premie tot een lastenverzwaring. Ook leidt het invoeren van een vijf schijvenstelsel in box 1 per saldo tot een lastenverzwaring, omdat de verlaging van de eerste schijf minder groot is dan de verhoging van de laatste vier schijven. Voor **bedrijven** stijgen de beleidsmatige lasten per saldo met 22,1 mld euro. De lastenverzwaring komt onder andere voort uit het verhogen van het hoge vpb-tarief naar 36% en het

verkorten van de eerste schijf in de vpb tot 200.000 euro. Ook worden de lasten verzwaard door het invoeren van een verpakkingenbelasting en het afschaffen van de Baangerelateerde Investeringskorting (BIK) en de daaraan gerelateerde reservering. De beleidsmatige lasten voor het **buitenland** worden per saldo met 1,4 mld euro verhoogd. Dit komt voornamelijk door het afschaffen van de dividendbelastingvrijstelling bij de inkoop van eigen aandelen en het invoeren van een financiële transactiebelasting.

De beleidsmatige lastenverzwaring van 20,3 mld euro is ook op te bouwen vanuit de verschillende lastencategorieën. De lasten op **inkomen en arbeid** worden per saldo met 1,7 mld euro teruggebracht. Deze lasten worden voornamelijk verlicht door het verlagen van de nominale zorgpremie en het verhogen van de arbeidskorting en algemene heffingskorting. De lasten worden verzwaard door het omzetten van de nominale zorgpremie en per saldo door de introductie van een vijf schijvenstelsel. De lasten op **vermogen en winst** worden per saldo met 17,7 mld euro verzwaard. Deze lastenverzwaring volgt onder andere uit het verhogen van het hoge tarief en het verkorten van de eerste schijf in de vpb, het afschaffen (van de reservering) van de BIK en het verhogen van de bankenbelasting. De belastingen op **milieu** worden door de SP per saldo verzwaard met 3,9 mld euro. Dit is vooral het gevolg van de invoering van een verpakkingenbelasting en een CO₂-heffing voor de industrie. De SP verhoogt per saldo de **overige** lasten met 0,3 mld euro.

Tabel 6.3 Effecten op lastenontwikkeling van beleidspakket SP

	Basispad	Effect beleidspakket	Beleids pakket + basispad
<i>mutatie in mld euro</i>			
2022-2025			
Beleidsmatige lastenontwikkeling	6,2	20,3	26,5
... waarvan gezinnen	4,2	-3,2	1,0
... waarvan bedrijven	1,9	22,1	24,0
... waarvan buitenland	0,1	1,4	1,5
... waarvan inkomen en arbeid	4,9	-1,7	3,2
... waarvan vermogen en winst	0,7	17,7	18,4
... waarvan milieu	0,5	3,9	4,3
... waarvan overig	0,2	0,3	0,5
Niet-EMU-relevante lasten		1,8*	1,8*
... waarvan gezinnen		0,1	0,1
... waarvan bedrijven		1,7	1,7
... waarvan buitenland		0,0	0,0
* Substantiële (niet-EMU-relevante) lasten na kabinetsperiode. + is lastenverzwaring, - is lastenverlichting.			

Het beleidspakket van de SP leidt tot niet-EMU-relevante lasten van 1,8 mld euro. Niet-EMU-relevante lasten zijn kosten voor gezinnen, bedrijven of het buitenland om te voldoen aan door de overheid opgelegde verplichtingen, waarvoor geen directe tegenprestatie geldt en die geen effecten hebben op de belasting- en premieontvangsten. De niet-EMU-relevante lasten van de SP komen voornamelijk voort uit een verplichting, voor bedrijven met een Nederlands hoofdkantoor en minimaal 100 werknemers in Nederland, om 10% van de

uitgekeerde winst te delen met werknemers. Daarnaast voert de SP verplichtingen in die gericht zijn op het verduurzamen van niet-woningen.

Het beleidspakket van de SP heeft verschillende gevolgen voor decentrale overheden. De SP vergroot het takenpakket van decentrale overheden, vooral door uitbreiding van het aantal beschutte werkplekken. De SP verhoogt daarnaast het budget van het gemeente- en provinciefonds met 1,0 mld euro. De SP verhoogt de lokale lasten met 0,3 mld euro door verhoging van de afvalstoffenbelasting.

6.2 Zorg

De SP verhoogt de collectieve zorguitgaven met 14,6 mld euro in 2025 ten opzichte van het basispad. Dit is opgebouwd uit een verhoging van de collectieve Zvw-uitgaven met 12,1 mld euro, een verhoging van de collectieve Wlz-uitgaven met 1,3 mld euro en een verhoging van de overige zorguitgaven met 1,2 mld euro.

Tabel 6.4 Effecten op belangrijkste indicatoren zorg van beleidspakket SP

	Stand 2021	Basispad	Effect beleidspakket	Beleids­pakket + basispad
	mld euro			niveau 2025 in mld euro
Curatieve zorg (Zvw)				
Collectieve uitgaven (a)	47,1	50,9	12,1	63,0
a.g.v. (budget)maatregelen			0,0	
eigen betalingen			7,5	
aanpassing basispakket			2,8	
overig			1,8	
Eigen betalingen (b) (in euro p.p.)	3,3 (227)	3,4 (235)	-3,4 (-235)	0,0 (0)
Langdurige zorg (Wlz)				
Collectieve uitgaven (a)	25,2	29,2	1,3	30,5
a.g.v. (budget)maatregelen			0,0	
eigen betalingen			0,0	
overig			1,3	
Overig (o.a. Wmo/jeugd)	12,6	12,6	1,2	13,8
Collectieve zorguitgaven (a)	84,8	92,7	14,6	107,4
(a) Nettobedragen.				
(b) Dit betreft de eigen betalingen onder het verplicht eigen risico voor verzekerde curatieve zorg. In het basispad is het eigen risico 400 euro per persoon in 2025 (in prijzen 2021). In lopende prijzen is dit 420 euro. Merk daarbij op dat niet iedereen het eigen risico vol maakt.				

In de **curatieve zorg** zet de SP het huidige stelsel om in een publiek stelsel met centrale aansturing en regionale uitvoerders. Zorg wordt niet gebudgetteerd en de rijksoverheid neemt de centrale regie voor het stelsel over. Regionale instituten gaan de zorg in de regio regelen. Alle zorgaanbieders moeten in loondienst en zorgverzekeraars kunnen niet langer de wettelijke basisverzekering aanbieden. Implementatie van deze maatregel duurt acht jaar. Gedurende deze periode zijn er aanloopkosten.

Daarnaast schaft de SP zowel het verplicht als het vrijwillig **eigen risico** af. De gemiddelde eigen betalingen in de Zvw nemen hierdoor af met 235 euro per persoon tot nul euro.

De SP brengt een aantal wijzigingen aan in het **verzekerde pakket**. Het pakket wordt uitgebreid met tandheelkundige zorg, paramedische zorg en anticonceptie.

Verder wil de SP een bestuurlijk akkoord afsluiten om de lonen van werknemers in de curatieve zorg met 5% te verhogen.

In de intramurale **langdurige zorg** wil de SP een bestuurlijk akkoord afsluiten om de lonen van werknemers met 5% te verhogen. Daarnaast verruimt de SP de toegang tot de Wlz door cliënten met een profiel passend bij zorgzwaartepakket VV3 ook toegang tot de Wlz te geven.

Bij de **overige zorg** wil de SP een bestuurlijk akkoord afsluiten om de lonen van werknemers in de Wmo en jeugdzorg met 5% te verhogen. De SP verhoogt het gemeente- en provinciefonds met het oog op een intensivering in Wmo en jeugdzorg.

6.3 Macro-economische effecten

De bbp-groei ligt gemiddeld 0,2%-punt per jaar boven het basispad. De overheidsbestedingen nemen 1,6% per jaar toe ten opzichte van het basispad door vooral intensiveringen in de zorg en de invoering van gratis kinderopvang. De consumptie van huishoudens neemt sterker toe dan in het basispad, vooral door de verhoging van het minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen. De uitvoer daalt ten opzichte van het basispad door de verslechtering van de prijsconcurrentiepositie als gevolg van de hogere arbeidskosten en door de hogere belastingdruk voor bedrijven. De bedrijfsinvesteringen nemen af door de lagere buitenlandse vraag en door hogere lasten voor bedrijven.

De werkloosheid komt in 2025 0,9%-punt lager uit dan in het basispad. Dit komt door de afname van het arbeidsaanbod, dat met name daalt vanwege de verlaging van de AOW-leeftijd. Dit drukt ook de werkgelegenheid in de marktsector die, ondanks de hogere groei, per saldo daalt door hogere arbeidskosten en hogere belastingdruk voor bedrijven. Deze daling is groter dan de toename van de werkgelegenheid in de zorg en bij de overheid.

De prijsstijging en vooral de loonstijging zijn sterker dan in het basispad. De cao-lonen bij bedrijven nemen met 1,4%-punt per jaar meer toe dan in het basispad. Deze stijging komt vooral door de verhoging van het minimumloon en het afschaffen van het minimumjeugdloon. De inflatie ligt hoger door de hogere arbeidskosten. De cao-loonstijging overtreft de prijsstijging, waardoor de reële lonen meer toenemen dan in het basispad. De hogere reële cao-lonen leiden tot een stijging van de arbeidsinkomensquote.

Tabel 6.5 Macro-economische effecten van beleidspakket SP

	Basispad	Effect beleidspakket	Beleids­pakket + basispad
<i>gemiddelde verandering in % per jaar, 2022-2025</i>			
Volume bestedingen en productie			
Bruto binnenlands product	1,5	0,2	1,7
Consumptie huishoudens	2,4	0,7	3,1
Overheidsbestedingen	1,2	1,6	2,8
Investerings­bedrijven	1,4	-0,1	1,3
Uitvoer goederen en diensten	3,6	-0,6	3,0
Lonen en prijzen			
Cao-loon bedrijven	1,5	1,4	2,9
Inflatie (hicp, a)	1,5	0,5	2,0
Reële arbeidskosten bedrijven	0,4	0,6	1,0
Arbeidsmarkt			
Werkgelegenheid (gewerkte uren)	0,9	-0,1	0,8
... waarvan bedrijven	1,0	-0,2	0,8
	<i>niveau 2025 in %</i>	<i>effect op niveau in %-punt</i>	<i>niveau 2025 in %</i>
Werkloze beroepsbevolking	4,5	-0,9	3,6
Arbeidsinkomensquote bedrijven	74,7	1,1	75,8
a) geharmoniseerde consumenten­prijsindex			

6.4 Overheidssaldo en overheidsschuld

Het EMU-saldo in 2025 bedraagt -2,0% bbp door het SP-pakket. Door de maatregelen neemt het saldo initieel af met 2,0% bbp. De macro-economische doorwerking zorgt voor een toename van het saldo met 1,2% bbp. Het EMU-saldo komt daarmee 0,8% bbp lager uit dan in het basispad. Het structurele EMU-saldo corrigeert voor tijdelijke effecten van het beleidspakket op de economische groei. Het effect van het beleidspakket op het structurele saldo komt daarmee hoger uit dan op het EMU-saldo. Het structurele saldo houdt geen rekening met aanpassingen van het beleidspakket, de arbeidsmarkt en de economie na de kabinetsperiode.

Het positieve doorwerkingseffect komt door de hogere consumptie van huishoudens, vooral als gevolg van het hogere minimumloon. Deze consumptie leidt tot extra btw-opbrengsten en extra inkomsten via de loon- en inkomstenbelasting. De lagere werkloosheid drukt de uitgaven aan werkloosheidsuitkeringen. Het negatieve doorwerkingseffect van lastenverzwaring voor bedrijven is tegelijkertijd beperkt, omdat op de korte termijn daarmee vooral de investeringen en uitvoer worden geraakt en de belastingdruk hierop relatief laag is. Gelijktijdige intensiveringen bij de overheidsuitgaven en lastenverzwaring voor bedrijven resulteren daarom in een groot doorwerkingseffect van het SP-pakket ten opzichte van het initiële effect op het EMU-saldo.

De schuldquote daalt in 2025 ten opzichte van het basispad door de toename van het nominale bbp (de noemer van de schuldquote). Dit neerwaartse effect is groter dan het opwaartse effect van de afname van het EMU-saldo. De toename van het nominale bbp komt door zowel meer economische groei als de hogere bbp-prijs.

Tabel 6.6 Effecten op overheidssaldo en overheidsschuld van beleidspakket SP

	2025
	% bbp
EMU-saldo	
Basispad	-1,2
Initieel effect beleidspakket	-2,0
Doorwerkingseffect beleidspakket	1,2
EMU-saldo inclusief effect beleidspakket	-2,0
Structureel EMU-saldo (a)	
Basispad	-0,7
Effect beleidspakket	-1,0
Structureel EMU-saldo inclusief effect beleidspakket	-1,7
EMU-schuld	
Basispad	59,7
Effect beleidspakket	-1,3
EMU-schuld inclusief effect beleidspakket	58,4
a) EMU-saldo gecorrigeerd voor de conjunctuur en bijzondere eenmalige factoren.	

6.5 Koopkrachteffecten

Als gevolg van het beleidspakket van de SP verbetert de mediane koopkracht van alle huishoudens gemiddeld met 2,2% per jaar ten opzichte van het basispad (zie de puntenwolk en boxplot verderop in deze paragraaf). De SP verhoogt het wettelijk minimumloon (met doorwerking in hogere uitkeringen, maar zonder doorwerking in toeslagen) en de algemene heffingskorting, verlaagt de nominale zorgpremie naar 325 euro en schaft het eigen risico in de Zorgverzekeringswet af. De SP maakt verder kinderopvang grotendeels gratis, ook voor niet-werkenden, waardoor de kinderopvangtoeslag komt te vervallen. Daartegenover staat onder andere dat de SP de zorgtoeslag afschaft, een inkomensafhankelijke zorgpremie en een progressief belastingstelsel met hogere tarieven voor midden- en hogere inkomens invoert. Rekening houdend met de inflatie (gemeten aan de hand van de cpi) nemen door het beleidspakket van de SP de reële cao-lonen bij bedrijven 1,1% meer toe dan in het basispad (zie paragraaf 6.3).

Rond dit mediane koopkrachtbeeld is sprake van spreiding. De helft van de huishoudens gaat er gemiddeld tussen de 0,4% en 3,6% per jaar op vooruit. Als specifiek naar groepen wordt gekeken, is de spreiding breder.

Zo loopt de spreiding verder op tot een koopkrachtachteruitgang van 4,7% gemiddeld per jaar voor de hoogste 20% inkomens en een koopkrachtvooruitgang van 6,3% gemiddeld per jaar voor uitkeringsgerechtigden.

Het beleidspakket is in doorsnee het meest gunstig voor de laagste (+3,5% per jaar) en lagere middeninkomens (+3,1% per jaar) en verslechtert de koopkracht van de huishoudens met een inkomen in de hoogste inkomensgroep (-0,7% per jaar). Lagere en lagere middeninkomens hebben relatief veel voordeel van het verlagen van de nominale zorgpremie, het verhogen van het minimumloon (inclusief doorwerking in uitkeringen), het afschaffen van het eigen risico in de Zorgverzekeringswet en het verhogen van de algemene heffingskorting. De laagste 20% inkomens heeft nadeel van het afschaffen van de zorgtoeslag, terwijl midden- en hogere inkomens nadeel ondervinden van het invoeren van de inkomensafhankelijke zorgpremie. De hoogste inkomens gaan er in doorsnee op achteruit, wat onder andere het gevolg is van de tariefsverhoging in de vierde schijf (het huidige toptarief), het invoeren van een nieuw toptarief in een vijfde schijf hier bovenop, het beperken van de belastingvrije pensioeninleg, het beperken van het recht op kinderbijslag tot een huishoudinkomen van tweemaal modaal en het aftoppen van de hypotheekrenteaftrek op een eigenwoningschuld van 350.000 euro. In het koopkrachtbeeld voor de hoogste 20% inkomens is hierdoor sprake van spreiding tot een koopkrachtverslechtering van 4,7% per jaar.

Het pakket is in doorsnee het meest gunstig voor uitkeringsgerechtigden (+4,1% per jaar) en gepensioneerden (+3,0%). Ook werkenden gaan er in doorsnee op vooruit (+1,2% per jaar), zij het in mindere mate dan de andere twee groepen. Uitkeringsgerechtigden en gepensioneerden hebben relatief veel profijt van het verhogen van het minimumloon (door de koppeling van de uitkeringen hieraan), van het verhogen van de algemene heffingskorting en van de maatregelen rondom de nominale premie en het eigen risico in de zorg. Gepensioneerden hebben daarnaast baat bij de hogere ouderenkorting. Werkenden met lagere inkomens hebben het meeste profijt van de minimumloonverhoging, maar door de omvang van de verhoging is er ook sprake van doorwerking op lonen boven het minimumloon. Werkenden hebben verder voordeel van de hogere arbeidskorting. Het vijfschijvenstelsel pakt echter nadeliger uit voor werkenden dan voor gepensioneerden en uitkeringsgerechtigden. In het koopkrachtbeeld van de uitkeringsgerechtigden is sprake van spreiding tot een koopkrachtverbetering van 6,3% per jaar. Het betreft hier vooral uitkeringsgerechtigden met een bovenminimale uitkering. Zij hebben wel voordeel van het hogere minimumloon en de lagere zorgpremies, en ondervinden ook in doorsnee minder nadeel van de tariefsaanpassingen en het afschaffen van de zorgtoeslag.

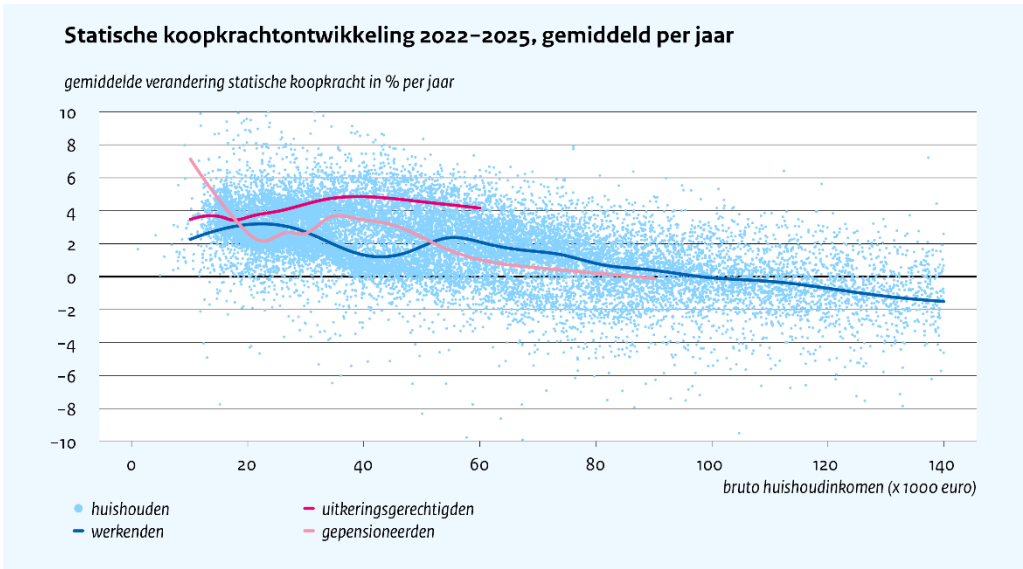
Alleenstaanden (+2,5% per jaar) gaan er meer op vooruit dan alleenverdieners (+1,7% per jaar) en tweeverdieners (+1,8% per jaar). Alleenstaanden hebben relatief veel voordeel van de minimumloonverhoging, omdat deze maatregel relatief veel alleenstaanden direct of via een uitkering bereikt. Het inkomen van alleenverdieners en tweeverdieners is in doorsnee hoger, hierdoor wordt de koopkrachtontwikkeling van deze groepen relatief meer getemperd door de tariefmaatregelen in box 1 dan bij alleenstaanden het geval is.

Huishoudens zonder kinderen (+1,9% per jaar) gaan er in doorsnee meer op vooruit door het beleidspakket dan gezinnen met kinderen (+1,0% per jaar). Gezinnen met kinderen hebben baat bij de invoering van vier dagen gratis kinderopvang en buitenschoolse opvang,¹⁷ hier staat echter tegenover dat de kinderopvangtoeslag wordt afgeschaft en dat het recht op kinderbijslag wordt beperkt tot huishoudens met een huishoudinkomen tot tweemaal modaal. Verder pakken de tariefmaatregelen in box 1 en het

¹⁷ Het invoeren van vier dagen gratis kinderopvang en buitenschoolse opvang voor werkenden en niet-werkenden leidt mogelijk tot een hoger gebruik door zowel huishoudens die in het basispad recht hebben op een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang als voor huishoudens voor wie dit niet geldt (zoals niet-werkenden). In het statische koopkrachtbeeld is het effect op de koopkracht van dergelijke dynamische gedragsverandering niet zichtbaar.

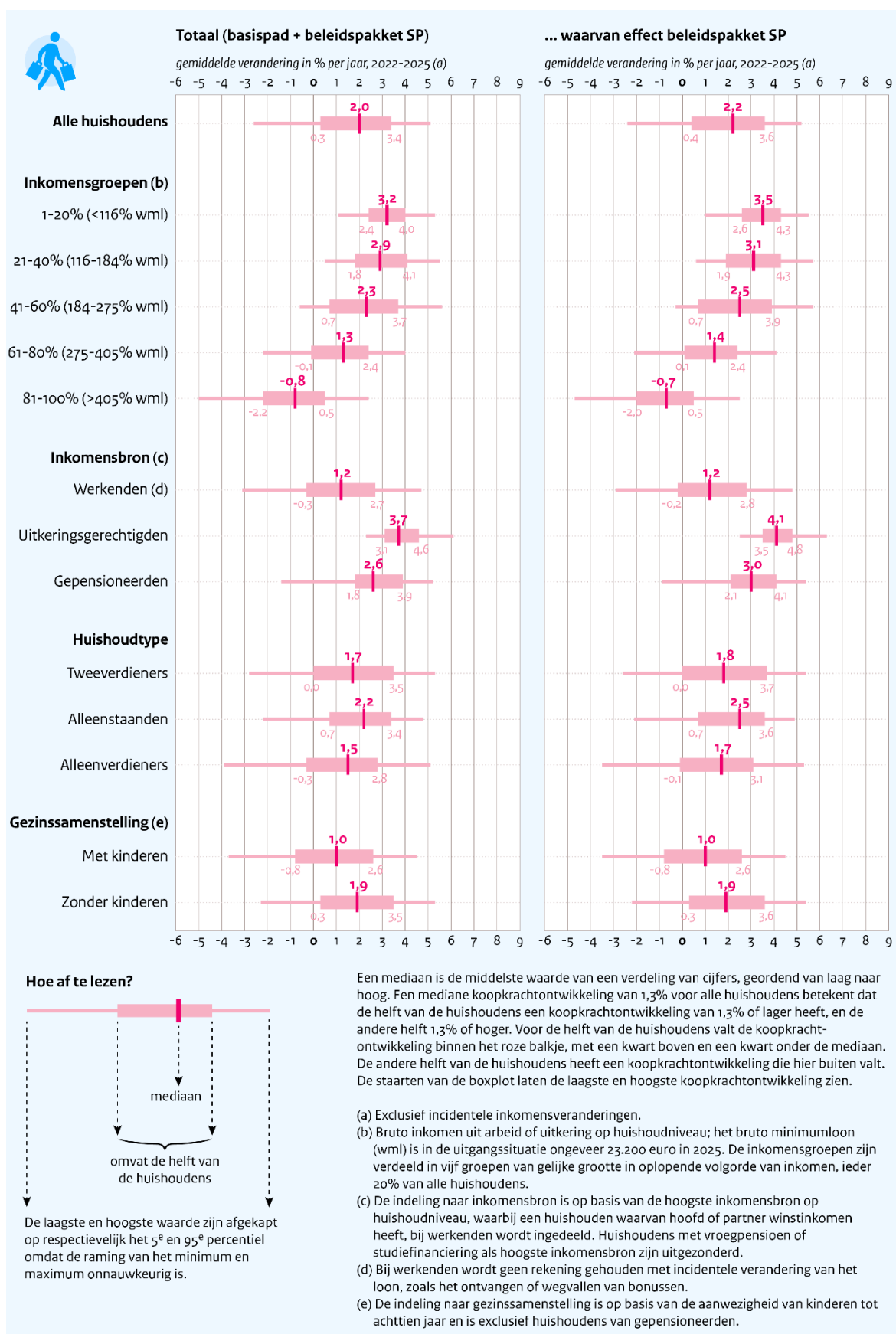
inkomensafhankelijk maken van een deel van de nominale zorgpremie relatief gezien minder positief uit voor gezinnen met kinderen.

Figuur 6.1 Koopkrachtontwikkeling basispad inclusief beleidspakket SP, gemiddeld per jaar¹⁸

¹⁸ Koopkracht naar inkomensbron en huishoudinkomen, mutaties in %, gemiddeld per jaar.

Figuur 6.2 Boxplot koopkrachtontwikkeling basispad inclusief beleidspakket SP, gemiddeld per jaar

6.6 Langetermijnbeleideffecten op inkomensverdeling

Het beleidspakket van de SP leidt per saldo tot meer inkomensgelijkheid op de lange termijn dan in het basispad. Ten opzichte van het basispad ligt de Gini-coëfficiënt 14,1% lager. De toename in de inkomensgelijkheid is het gevolg van zowel fiscale maatregelen als maatregelen op het terrein van de sociale zekerheid en zorg.

Tabel 6.7 Langetermijneffecten op de inkomensverdeling van beleidspakket SP

	Basispad (a)	Effect beleidspakket (b)	Beleidspakket + basispad (c)
% (positief = minder inkomensgelijkheid)			
Mutatie in de Gini-coëfficiënt	0,6	-14,1	-13,6
(a) Basispad geeft de ontwikkeling van de Gini-coëfficiënt weer in het basispad in de structurele situatie, waarbij doorlopend beleid is afgekept in 2060.			
(b) Effect beleidspakket toont het effect van het beleidspakket op de ontwikkeling van de Gini-coëfficiënt.			
(c) Basispad + beleidspakket geeft de ontwikkeling van de Gini-coëfficiënt weer voor het basispad inclusief de effecten van het voorgestelde beleidspakket.			

De toename in inkomensgelijkheid is het gevolg van zowel fiscale maatregelen als maatregelen op het terrein van de sociale zekerheid en zorg. Fiscale maatregelen die voor meer inkomensgelijkheid zorgen zijn onder andere het introduceren van een progressief vijfschijvenstelsel in box 1, het verhogen van de algemene heffingskorting en het afschaffen van de mkb-winstvrijstelling. Binnen de sociale zekerheid en de zorg geldt dat onder andere het verhogen van het wettelijk minimumloon (met doorwerking in hogere lonen en uitkeringen, maar zonder doorwerking in toeslagen), het verlagen van de nominale zorgpremie naar 325 euro waarbij het restant wordt omgezet in een inkomensafhankelijke premie, het schrappen van het verplicht en vrijwillig eigen risico en diverse uitbreidingen in de basispakket in de Zvw voor meer inkomensgelijkheid zorgen. Het afschaffen van de zorgtoeslag en de kinderopvangtoeslag zorgt juist voor minder inkomensgelijkheid.

6.7 Structurele werkgelegenheidseffecten

In totaal verlagen de maatregelen van de SP de structurele werkgelegenheid in uren met 5,8%. Deze daling is het gevolg van maatregelen bij de pensioenen, de sociale zekerheid en het arbeidsmarktbeleid en van fiscale maatregelen.

Tabel 6.8 Effecten van beleidspakket SP op de structurele werkgelegenheid in uren

	Effect beleidspakket
	verandering t.o.v. basispad in %
Werkgelegenheid in uren	-5,8
...waarvan fiscaal	-1,0
...waarvan sociale zekerheid/arbeidsmarktbeleid	-2,3
...waarvan pensioen	-2,5
(a) Door afronding kan het totaal afwijken van de som van de onderdelen.	
(b) 0,1% staat ongeveer gelijk aan 7500 voltijdsbanen.	

Op het terrein van de pensioenen zorgt het verlagen van de AOW-leeftijd naar 65 jaar voor een afname van de werkgelegenheid. Een deel van de ouderen stopt dan eerder met werken.

Van de maatregelen bij de sociale zekerheid en het arbeidsmarktbeleid leiden de verhoging van de bijstand en het minimumloon en het afschaffen van het minimumjeugdloon tot een daling van de werkgelegenheid. Het hogere minimumloon, dat ook voor alle jongeren geldt, zorgt ervoor dat werkgevers minder personen in dienst nemen en de hogere bijstand maakt werken financieel minder aantrekkelijk. Verder leiden de hogere bijstandsuitkering door het afschaffen van de kostendelersnorm in de Participatiewet en de uitkering van de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen tot een afname van de werkgelegenheid. De daling in de werkgelegenheid wordt beperkt door de uitbreiding van de beschutte werkplekken.

Bij de fiscale maatregelen leiden het afschaffen van het eigen risico in de Zvw, het verlagen van de nominale Zvw-premie en de introductie van een inkomensafhankelijke Zvw-premie tot een daling van de werkgelegenheid. Deze daling wordt versterkt door de verhoging van de inkomensafhankelijke Zvw-premie voor de financiering van de uitbreiding van het basispakket. Bij dit pakket van maatregelen wordt ook de zorgtoeslag afgeschaft. Het afschaffen van de zorgtoeslag leidt tot een stijging van de werkgelegenheid, maar dit weegt niet op tegen de daling van de werkgelegenheid als gevolg van bovenstaande maatregelen bij de Zvw. Per saldo gaan bij dit pakket van maatregelen vooral lagere inkomens erop vooruit, dit vermindert de prikkel om te werken. Ook de inkomensafhankelijke kinderbijslag vermindert de prikkel om te werken en verlaagt de werkgelegenheid. Daarnaast leiden de introductie van een vijf schijvenstelsel, met hogere marginale tarieven, en de hogere werkgeverslasten tot minder werkgelegenheid. De verhoging van de arbeidskorting en de gratis kinderopvang en buitenschoolse opvang voor vier dagen per week beperken de daling in de werkgelegenheid in uren.

6.8 Financiële lasten voor toekomstige generaties

Het beleidspakket van de SP verhoogt de financiële lasten voor toekomstige generaties ten opzichte van het basispad. Het houdbaarheidssaldo verslechtert met 3,4% bbp tot -5,9% bbp. De SP verhoogt structureel de uitgaven, vooral op het terrein van zorg, sociale zekerheid en onderwijs. Door het verlagen van de AOW-leeftijd naar 65 jaar nemen ook de AOW-uitkeringen toe.¹⁹ Tegenover de hogere uitgaven staat een kleinere stijging van de overheidsinkomsten, onder andere door een verhoging van de vennootschapsbelasting en

¹⁹ Ook de pensioenrichtleeftijd gaat terug naar 65 jaar: voor een gelijkblijvend pensioeninkomen in verhouding tot het arbeidsinkomen moeten de pensioenpremies op lange termijn daardoor stijgen ten opzichte van het basispad.

indirecte belastingen. Door de stijging van de AOW-leeftijd in het basispad duurt het relatief lang voordat de budgettaire impuls zijn structurele waarde bereikt. Dit verkleint het effect van de budgettaire impuls, ondanks dat de SP kiest voor hogere vergrijzingsgevoelige uitgaven aan de zorg. Het beleidspakket van de SP verlaagt de structurele werkgelegenheid: omdat minder mensen gaan werken en belasting betalen, verhoogt dit de lasten voor toekomstige generaties.

Ten opzichte van het basispad neemt het netto profijt dat burgers hebben van de overheid, in de komende kabinetsperiode en tot 2060 toe, maar neemt het netto profijt vanaf 2060 af.²⁰ Door de geleidelijke ingroei van veel maatregelen is het gemiddelde effect van het beleidspakket van de SP de komende vier jaar nog relatief beperkt. Na de kabinetsperiode nemen de baten vanuit de overheid verder toe: de verlaging van de AOW-leeftijd krijgt over tijd een groter effect (door de stijging van de AOW-leeftijd in het basispad) en de vergrijzing zorgt ervoor dat de hogere zorguitgaven na de kabinetsperiode verder zullen toenemen. Vanaf 2060 wordt technisch verondersteld dat de overheidsfinanciën houdbaar worden gemaakt. Om dit te bereiken zijn extra ombuigingen of lastenverzwaringen nodig, waardoor het netto profijt vanuit de overheid afneemt.

In 2060 komt de staatsschuld 71,4% bbp hoger uit door het beleidspakket van de SP. Doordat de overheidsinkomsten structureel achterblijven bij de overheidsuitgaven, stijgt de schuldprojectie van de SP ten opzichte van het basispad.

Tabel 6.9 Effecten op financiële lasten voor toekomstige generaties van beleidspakket SP

	Basispad	Effect beleidspakket	Beleids­pakket + basispad
	% bbp	% bbp	% bbp
Houdbaarheidssaldo	-2,4	-3,4	-5,9
... waarvan structurele beleidsimpuls		-2,7	
... waarvan doorwerkingseffecten (o.a. vergrijzing)		0,6	
... waarvan effect structurele werkgelegenheid		-1,4	
Netto profijt van de overheid			
2022 - 2025	2,7	0,8	3,5
2026 - 2059	2,3	3,0	5,3
2060 en verder (a)	-0,5	-1,9	-2,4
Overheidsschuld			
Schuldprojectie 2060 (b)	47,4	71,4	118,8
(a) Inclusief de resterende houdbaarheidsopgave na 2060.			
(b) Aangenomen is een rente op staatsobligaties gebaseerd op de rentetermijnstructuur met UFR.			

²⁰ Het netto profijt is gerelateerd aan het overheidssaldo, maar de twee begrippen meten niet precies hetzelfde. Zo blijven EMU-relevante transacties met het buitenland (waaronder uitgaven aan ontwikkelingssamenwerking en belastingen betaald door het buitenland) buiten het netto-profijtbegrip en bevat het netto profijt een toegerekend rendement op de kapitaalgoederenvoorraad van de overheid.

A.5 SP

Deze paragraaf geeft een gedetailleerd overzicht van het door de SP aangeleverde beleidspakket en zijn effecten op de overheidsuitgaven en de lasten. De bedragen zijn ex-ante, in prijzen 2021 en betreffen afwijkingen ten opzichte van het basispad.

A.5.1 Uitgaven

De SP intensificeert per saldo 38,0 mld euro op de overheidsuitgaven in 2025. Na een opsomming van de uitgavenmaatregelen volgt een tabel.

Sociale zekerheid

- De SP introduceert een wettelijk minimumuurloon, op het niveau van de huidige 36-uriger werkweek. Dit betekent een loonsverhoging voor werknemers op wml-niveau met een langere werkweek. De gekoppelde uitkeringen volgen deze stijging, boven op de standaardkoppeling van uitkeringen aan het wml. Tevens verhoogt zij het wettelijk minimum(uur)loon generiek met 22,3%, boven op de standaardkoppeling van het wml aan de contractloonstijging. De gekoppelde uitkeringen volgen ook deze extra stijging. Hierdoor nemen de socialezekerheidsuitgaven toe met 14,1 mld euro. (SP_160_a, SP_160_b, SP_160_c, SP_160_d, SP_160_e, SP_160_f, SP_160_g, SP_160_h, SP_160_i)
- De SP introduceert vier dagen gratis kinderopvang voor kinderen jonger dan vier jaar en vier dagen gratis bso voor 4- tot 12-jarigen. Zowel werkenden als niet-werkenden kunnen gebruikmaken van de voorziening. Dit is een intensivering van 6,5 mld euro in 2025 en 9,1 mld euro structureel. (SP_162_b)
- De SP brengt de AOW-leeftijd in 2023 terug naar 65 en handhaaft deze erna op deze leeftijd. Dit leidt tot een intensivering van de uitkeringen van 5,7 mld euro in 2025 en van 12,3 mld euro structureel. Tevens is er een intensivering van uitkeringen aan AOW-gerechtigden in het buitenland van 0,2 mld euro in 2025 en van 0,5 mld euro structureel. Daarentegen zal het beroep op arbeidsongeschiktheids- en WW- en bijstandsuitkeringen dalen, wat leidt tot een ombuiging van 2,3 mld euro in 2025 en 4,9 mld euro structureel. Ook is er een lastenverlaging (SP_161_c), omdat men minder lang AOW-premie betaalt. (SP_161_a, SP_161_b, SP_161_e)
- De SP creëert 20.000 beschutte werkplekken bij een sociale ontwikkelbedrijven. Dit is een intensivering van 0,6 mld euro. (SP_164)
- De SP schaft het minimumjeugdloon af. Dit is een intensivering van 0,4 mld euro. (SP_159_a, SP_159_b, SP_159_c)
- De SP wijzigt de arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen. De partij kiest daarbij voor een variant met maximale grondslag op WIA-niveau, en uitkering 70% daarvan. De wachttijd is 6 maanden. De uitkeringen leiden tot een intensivering van 0,3 mld euro in 2025 en 3,3 mld euro structureel. (SP_171_b)
- De SP schaft de kostendelersnorm in de Participatiewet af. Dat is een intensivering van 0,3 mld euro. (SP_168)
- De SP introduceert een collectieve, lastendekkende publieke verzekering voor de kosten van loondoorbetaling in het tweede ziektejaar voor kleine werkgevers (tot tien werknemers). Omdat de re-integratieprikkels voor werkgevers afneemt, stijgen de WIA-uitgaven beperkt. In totaal stijgen de overheidsuitgaven met 0,2 mld euro. Tegenover deze intensivering staan premie-inkomsten voor de overheid (SP_174_b) en lagere niet-EMU-relevante werkgeverslasten (SP_174_c). (SP_174_a)
- De SP verhoogt de uitkeringen in de WGA (taakstellend) met in totaal 0,1 mld euro. (SP_163)
- De SP stelt 0,1 mld euro beschikbaar voor een rijksaanpak van armoede en schulden. (SP_169)
- De SP intensificeert taakstellend 0,1 mld euro in omscholing en inkomensondersteuning van werknemers die werkzaam zijn in de fossiele industrie. (SP_324)

- De SP schaft de zorgtoeslag af. Dit is een ombuiging van 6,6 mld euro in 2025 en 6,5 mld euro structureel. (SP_158)
- De SP schaft de kinderopvangtoeslag af. Dit is een ombuiging van 3,6 mld euro. (SP_162_a)
- De SP verhoogt het wettelijk minimumloon zonder doorwerking in toeslagen. Het ongedaan maken van de doorwerking in de huurtoeslag is een ombuiging van 1,4 mld euro. (SP_336_b)
- De SP voert een inkomensafhankelijke kinderbijslag in. Bij een inkomen van tweemaal modaal komt de kinderbijslag te vervallen. Dit is een ombuiging van 1,4 mld euro. (SP_170)
- De SP schaft het lage-inkomensvoordeel (LIV), dat per 2025 wordt omgevormd, af. Dit is een ombuiging van 1,3 mld euro. (SP_176)
- De SP verhoogt het wettelijk minimumloon zonder doorwerking in toeslagen. Het ongedaan maken van de doorwerking in het kindgebonden budget is een ombuiging van 0,3 mld euro. (SP_336_a)
- De SP schaft het loonkostenvoordeel (LKV) af. Dit is een ombuiging van 0,2 mld euro. (SP_175)

Zorg

- De SP schaft het verplichte eigen risico in de Zvw af en introduceert een verbod op het vrijwillig eigen risico. Dit is een intensivering van 7,5 mld euro. Het gaat deels om een verschuiving van private naar collectieve zorguitgaven. (SP_186_a, SP_186_d)
- De SP heeft de intentie om bestuurlijke akkoorden af te sluiten met werkgevers, werknemers, zorgverzekeraars, zorgkantoren en gemeenten om de lonen in de zorg met 5% te verhogen. Dit is een intensivering van 1,5 mld euro in de Zvw, 1,0 mld euro in de Wlz en 0,4 mld euro in de Wmo/jeugdzorg. De totale intensivering is 2,9 mld euro. (SP_187_a, SP_187_b, SP_187_c, SP_187_d)
- De SP breidt het basispakket in de Zvw uit met tandheelkundige zorg voor alle volwassenen, met paramedische zorg en met anticonceptie. Dit is een intensivering van 2,8 mld euro. Het gaat deels om een verschuiving van private naar collectieve zorguitgaven. (SP_184_a, SP_185_a, SP_328_a)
- De SP zet het huidige zorgstelsel om in een publiekrechtelijk zorgstelsel in de curatieve zorg met centrale aansturing en regionale uitvoerders. De curatieve zorg blijft een recht. De rijksoverheid neemt de centrale regie voor het stelsel over. Zorgverzekeraars kunnen geen basisverzekering meer aanbieden. Het gaat om een intensivering van 0,8 mld euro in 2025. De maatregel heeft geen structureel budgettair effect. (SP_183)
- De SP intensificeert taakstellend 0,5 mld euro in de zorg in 2025 met het oog op het verduurzamen en verbeteren van de faciliteiten. Dit is een alternatieve invulling van het groeifonds. Deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. In totaal is de intensivering in de zorg 2,5 mld euro tot en met 2030. (SP_285)
- De SP intensificeert 1,0 mld euro in het gemeente- en provinciefonds, zie maatregel SP_330_a. Omdat gemeenten vrijheid hebben bij het besteden van de middelen van het gemeentefonds, is verondersteld dat de intensivering deels neerslaat bij zorg. Dit is een intensivering van 0,4 mld euro in Wmo/jeugdzorg. (SP_330_b, SP_330_c)
- De SP past de bekostigingsmethodiek van acute zorg, planbare zorg en chronische zorg aan ter vermindering van ongewenste productieprikkelers en om de zorguitgaven te beheersen. Dit is een intensivering van 0,3 mld euro in 2025. De structurele ombuiging is 0,1 mld euro. (SP_287_a, SP_287_b, SP_287_c)
- De SP standaardiseert de gegevensuitwisseling tussen zorgaanbieders onderling en tussen zorgaanbieders en zorgverzekeraars. Vanwege implementatiekosten is dit een intensivering van 0,2 mld euro in 2025. De structurele ombuiging is 0,4 mld euro. (SP_195)
- De SP verruimt de toegang tot de Wlz door cliënten met een profiel passend bij zorgzwaartepakket VV3 ook toegang te geven. De Wlz-uitgaven nemen hierdoor toe met 0,5 mld euro in 2025 en 1,7 mld euro structureel. Hiertegenover staat een daling van de Wmo-uitgaven met 0,1 mld euro in 2025 en 0,5 mld euro structureel en een daling van de Zvw-uitgaven met 0,2 mld euro in 2025 en 0,6 mld euro

structureel. Per saldo resteert een intensivering van 0,2 mld euro in 2025 en 0,6 mld euro structureel. (SP_293_a, SP_293_b, SP_293_c)

- De SP breidt het verbod op winstuitkering voor intramurale zorgverleners uit naar de gehele zorgketen. Sluiproutes worden lastiger gemaakt door aan alle rechtspersonen die zorg verlenen dezelfde eisen te stellen aan winstuitkering, transparantie en verantwoording. Het gaat om een intensivering van 0,1 mld euro in 2025. De maatregel heeft geen structureel budgettair effect. (SP_337)
- De SP wil alle artsen verplichten tot loondienst. Dit is een ombuiging van 0,4 mld euro. Vanwege de afkoop van goodwill is er een eenmalige intensivering van 2,1 mld euro geboekt in 2024. Dit bedrag kan bij de rechter hoger of lager uitvallen. (SP_192_a, SP_192_c)
- De SP verplicht zorgverzekeraars om alle niet-concurrentiegevoelige onderdelen (inkoop en verantwoording) van hun contracten met zorgaanbieders te standaardiseren. Dit is een ombuiging van 0,2 mld euro in 2025. Er is geen structureel effect vanwege interactie met de invoering van het Nationaal Zorgfonds (SP_183). (SP_198)
- De SP stelt meerjarige contracten en budgetafspraken in de Wlz verplicht. Dit is een ombuiging van 0,1 mld euro. (SP_292)
- De SP voert een algeheel verbod op alcoholreclame in. Dit leidt tot een ombuiging van 0,1 mld euro. (SP_326)
- De SP heeft de intentie om een zorgbreed bestuurlijk akkoord met de sector af te sluiten, waarin wordt afgesproken dat particuliere keurmerken niet meer worden gehanteerd. Dit is een ombuiging van 0,1 mld euro. (SP_291)
- De SP breidt het bestaande beleid van prijsonderhandelingen bij pakketbesluiten uit naar alle nieuwe dure geneesmiddelen (uitgaven meer dan 40 mln euro per jaar per middel of meer dan 50.000 euro per behandeling en totale uitgaven meer dan 10 mln euro). Dit is een beperkte ombuiging in 2025 en een ombuiging van 0,1 mld euro structureel. (SP_190_a)
- De SP geeft gemeenten de taak valpreventieprogramma's aan te (laten) bieden voor hun inwoners van 65 jaar en ouder. Hiervoor intensificeert de SP in de Wmo. Deze programma's leiden tot besparingen in de Zvw en Wlz. Per saldo is er een beperkte ombuiging. (SP_325_a, SP_325_b, SP_325_c)
- De SP brengt medisch specialisten onder het bezoldigingsmaximum van de WNT. Dit is een beperkte ombuiging in 2025 en een structurele ombuiging van 0,4 mld euro. (SP_102_b)
- De SP heropent elf SEH-posten. Dit is een structurele intensivering van 0,1 mld euro. In 2025 is er geen budgettair effect. (SP_193)

Openbaar bestuur

- De SP intensificeert 1,0 mld euro in het gemeente- en provinciefonds met het oog op hogere uitgaven aan Wmo en jeugdzorg (0,6 mld euro), buurtcentra (0,1 mld euro) en voor generieke intensiveringen (0,3 mld euro). Omdat gemeenten vrijheid hebben bij het besteden van de middelen van het gemeentefonds, is verondersteld dat de intensivering deels neerslaat bij openbaar bestuur (0,6 mld euro) en deels bij zorg (SP_330_b, SP_330_c). (SP_330_a)
- De SP intensificeert 0,5 mld euro in de capaciteit van de Belastingdienst. De extra handhaving en inspecties gaan gepaard met een opbrengst (SP_109_c). (SP_109_a)
- De SP intensificeert 0,2 mld euro in de capaciteit van inspectiediensten. De extra inspecties gaan gepaard met extra inkomsten (SP_105_b). (SP_105_a)
- De SP buigt de uitgaven aan het groeifonds volledig om. Dit betekent een ombuiging van 0,9 mld euro bij openbaar bestuur. Deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. (SP_182_a, SP_182_b)

- De SP intensificeert in de capaciteit van de inspectiediensten (SP_105_a), wat via extra inspecties gepaard gaat met een opbrengst van 0,1 mld euro. (SP_105_b)
- Door invoering van de inkomensafhankelijke premie is er een beperkte ombuiging bij openbaar bestuur omdat de uitvoeringskosten van de wanbetalersregeling voor de Belastingdienst dalen. (SP_188_d)

Onderwijs

- De SP trekt cumulatief 4,2 mld euro uit in de kabinetsperiode om met terugwerkende kracht studenten die onder het studievoorschotstelsel vielen een basisbeurs voor thuiswonenden toe te kennen. Dit is een intensivering van 1,7 mld euro in 2025, de structurele intensivering is nul euro. (SP_154)
- De SP heeft de intentie om bestuurlijke akkoorden af te sluiten met bonden, scholen en werknemers in de onderwijssector om docenten in het primair onderwijs te belonen volgens de cao van het voortgezet onderwijs. De hiervoor benodigde middelen worden beschikbaar gesteld door middel van de verhoging van de lumpsum van het primair onderwijs. Dit is een intensivering van 0,9 mld euro. (SP_144)
- De SP verhoogt de lumpsum van het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs met 0,5 mld euro in 2025. De partij beoogt hiermee de gebouwen te verbeteren en te verduurzamen. Dit is een alternatieve invulling van het groeifonds. Deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. In totaal is de intensivering 2,5 mld euro tot en met 2030. (SP_286)
- De SP voert de basisbeurs voor het hoger onderwijs opnieuw in, thuiswonende studenten ontvangen ongeveer 110 euro per maand en uitwonende studenten ongeveer 300 euro per maand. Dit betekent een intensivering van 0,3 mld euro in 2025 en 1,2 mld euro structureel. Het budgettaire effect van deze maatregel groeit langzaam in vanwege de prestatiebeurssystematiek. (SP_147)
- De SP verhoogt de lumpsum van het primair onderwijs. De partij beoogt hiermee de klassengrootte te verlagen naar 23 leerlingen. Dit is een intensivering van 0,2 mld euro in 2025 en structureel 0,6 mld euro. Het verschil tussen het effect in 2025 en structureel wordt veroorzaakt door de geleidelijke invoering voor nieuwe cohorten. (SP_148)
- De SP verhoogt de lumpsum van het primair onderwijs. De partij beoogt hiermee meer vakleerkrachten in te zetten voor het onderwijs lichamelijke opvoeding gedurende drie uur per week. Dit is een intensivering van 0,2 mld euro. (SP_155)
- De SP intensificeert 0,1 mld euro in onderzoek naar nieuwe technologieën. Dit is een alternatieve invulling van het groeifonds, deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. In totaal is de intensivering 0,5 mld euro tot en met 2030. (SP_138)
- De SP verhoogt de lumpsum van het middelbaar beroepsonderwijs met als doel hiermee vakscholen te introduceren. Dit is een intensivering van 0,1 mld euro. (SP_146)
- De SP verhoogt de lumpsum van het hoger onderwijs met 0,1 mld euro met het oog op het verlagen van de aanvraagdruk voor onderzoeksgeld. (SP_149)
- De SP stelt 0,1 mld euro beschikbaar voor taalonderwijs voor gezinsmigranten. (SP_172)

Overdrachten aan bedrijven

- De SP buigt de uitgaven aan het groeifonds volledig om. Dit betekent een ombuiging van 1,8 mld euro op overdrachten aan bedrijven. Deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. (SP_182_d)

Internationale samenwerking

- De SP verhoogt het budget voor de ontwikkelingssamenwerking tot 0,7% bni, onder andere voor het bijdragen aan het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering en intensivering van het budget

van het programma voor de preventie van gendergerelateerd geweld in het buitenland. Dit is een intensivering van 1,7 mld euro. (SP_178)

Veiligheid

- De SP intensificeert 0,6 mld euro in extra capaciteit voor de politie. (SP_113)
- De SP intensificeert 0,2 mld euro in het vergroten van de toegankelijkheid van de rechtsbijstand en sociale advocatuur. (SP_110)
- De SP intensificeert 0,1 mld euro in een verlaging van de griffierechten en meer rechters. (SP_111)
- De SP intensificeert 0,1 mld euro in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit en het afpakken van crimineel vermogen. (SP_112)
- De SP intensificeert 0,1 mld euro in de marechaussee en de IND. (SP_114)
- De SP intensificeert 0,1 mld euro in opsporing en bestrijding recidive. (SP_115)

Bereikbaarheid

- De SP intensificeert 0,5 mld euro in spoorwegen in 2025. Dit is een alternatieve invulling van het Nationaal Groeifonds, deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. In totaal is de intensivering 2,5 mld euro tot en met 2030. (SP_281)
- De SP intensificeert 0,3 mld euro in het openbaar vervoer. (SP_125)
- De SP intensificeert 0,2 mld euro in vaarwegen. (SP_131)
- De SP maakt stads- en streekvervoer gratis voor personen met een Wlz-indicatie en voor personen jonger dan 12 jaar en ouder dan 65. Dit is een intensivering van 0,2 mld euro. (SP_122)
- De invoering van de vrachtwagenheffing van de SP (SP_303) gaat gepaard met invoerings- en uitvoeringskosten. Dit is een intensivering van 0,1 mld euro. (SP_303_d)
- De SP sluit/laat openen Lelystad Airport na. Deze maatregel leidt tot een schadevergoeding van de overheid aan bedrijven van in totaal 0,2 mld euro. Dit is een intensivering van 0,1 mld euro in 2025. Deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. (SP_305_a)
- De SP buigt de uitgaven aan het groeifonds volledig om. Dit betekent een ombuiging van 1,3 mld euro bij bereikbaarheid. Deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. (SP_182_c)
- De SP buigt 0,5 mld euro om op het budget voor de aanleg en onderhoud van wegen. (SP_124)

Defensie

- De SP stelt 0,1 mld euro beschikbaar voor compensatie van slachtoffers die te maken hebben gehad met giftige stoffen bij defensie. (SP_119)
- De SP intensificeert 0,1 mld euro in betere arbeidsvoorwaarden voor defensiepersoneel. (SP_331)
- De SP kort taakstellend 40% op het groot defensiematerieel. Dit betekent een ombuiging van 1 mld euro in 2025 en een structurele ombuiging van 0,9 mld euro. (SP_120_d)
- De SP draait de aanschaf van nieuwe M-fregatten terug. Dit betekent een cumulatieve ombuiging van 0,8 mld euro in de kabinetsperiode. Dit is een ombuiging van 0,3 mld in 2025 en een structurele ombuiging van 0,1 mld euro. (SP_120_b)
- De SP draait de aankoop van negen F-35 toestellen terug. Dit betekent een cumulatieve ombuiging van 0,7 mld euro in de kabinetsperiode. Dit is een ombuiging van 0,2 mld euro in 2025 en een structurele ombuiging van 0,1 mld euro. (SP_120_c)
- De SP verlaagt de norm voor inzetbaarheid van de krijgsmacht. Dit betekent een ombuiging van 0,2 mld euro. (SP_120_a)

Klimaat en milieu

- De SP stopt de oliewinning op land en de gaswinning in de kleine velden op land en op de Waddenzee. Dit leidt tot een schadevergoeding van de overheid aan bedrijven van cumulatief 3,0 mld euro in de kabinetsperiode. Het is een intensivering van 1,1 mld euro in 2025, de structurele intensivering is nul. (SP_297_b, SP_297_c)
- De SP stelt 1,0 mld euro beschikbaar voor de verduurzaming van de woningvoorraad van woningcorporaties in 2025. Dit is een alternatieve invulling van het groeifonds, deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. In totaal is de intensivering 5,0 mld euro tot en met 2030. (SP_282)
- De SP sluit vier kolencentrales in 2022. Dit is een kostenpost voor de overheid van cumulatief 2,2 mld euro in de kabinetsperiode. Het is een intensivering van 0,9 mld euro in 2025, de structurele intensivering is nul. Het uiteindelijke bedrag zal de uitkomst zijn van onderhandelingen tussen het Rijk en de kolencentrales. Het sluiten van de Amercentrale die gekoppeld is aan een warmtenet, kan leiden tot risico's voor de zekerheid van warmtelevering aan omliggende huishoudens en bedrijven. (SP_136)
- De SP intensificeert 0,8 mld euro in een subsidie voor zonnepanelen. Dit is deels een alternatieve invulling van het groeifonds de structurele intensivering is 0,6 mld euro. In totaal is de intensivering 6,3 mld euro tot en met 2030. (SP_334_a, SP_334_b)
- De SP stelt 0,7 mld euro beschikbaar voor een subsidie voor de isolatie van koop- en huurwoningen. (SP_290)
- De SP laat de overheid rechten uit het emissiehandelssysteem opkopen. Dit is een intensivering van 0,4 mld euro in 2025. Dit is een alternatieve invulling van het groeifonds, deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. In totaal is de intensivering 2 mld euro tot en met 2030. (SP_134)
- De SP intensificeert 0,4 mld euro in subsidies voor verduurzaming voor woningeigenaren in 2025. Dit is een alternatieve invulling van het groeifonds, deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. In totaal is de intensivering 2 mld euro tot en met 2030. (SP_283)
- De SP sluis de opbrengsten van de CO₂-heffing (zie SP_249_a) gedeeltelijk terug als subsidie voor verduurzaming en elektrificatie. Dit is een intensivering van 0,4 mld euro in 2025 en 0,2 mld euro structureel. (SP_249_b)
- De SP intensificeert 0,3 mld euro voor het uitkopen van piekbelasters rond Natura 2000-gebieden. (SP_128)
- De SP intensificeert 0,2 mld euro in de Investeringsubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE-regeling). (SP_329)
- De SP stelt 0,2 mld euro beschikbaar voor het verhogen van het waterpeil in veenweidegebied via subsidies voor uitkoop of extensivering. (SP_300)
- De SP intensificeert 0,2 mld euro in de creatie van nieuwe natuur. (SP_127)
- De SP sluit de kerncentrale Borssele in 2022. Dit is een kostenpost voor de overheid van cumulatief 0,5 mld euro in de kabinetsperiode. Het is een intensivering van 0,2 mld euro in 2025, de structurele intensivering is nul. (SP_137)
- De SP stelt 0,1 mld euro beschikbaar voor geothermieprojecten in Oost-Nederland in 2025. Dit is een alternatieve invulling van het groeifonds, deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. In totaal is de intensivering 0,5 mld euro tot en met 2030. (SP_139)
- De SP intensificeert 0,1 mld in het waterstofplan Noord-Nederland in 2025. Dit is een alternatieve invulling van het Nationaal Groeifonds, deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. In totaal is de intensivering 0,5 mld euro tot en met 2030. (SP_135)
- De SP stelt 0,1 mld euro beschikbaar voor het verhogen van het aandeel windenergie op zee in 2025. Dit is een alternatieve invulling van het groeifonds, deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. In totaal is de intensivering 0,5 mld euro tot en met 2030. (SP_133)

- De SP stelt 0,1 mld euro beschikbaar voor aardgasvrije woningen in 2025. Dit is een alternatieve invulling van het groeifonds, deze maatregel heeft geen structureel budgettair effect. In totaal is de intensivering 0,5 mld euro tot en met 2030. (SP_132)
- De SP sluit de kolencentrales (zie maatregel SP_136). Dit leidt tot een besparing op de aan deze kolencentrales toegekende SDE++ ten behoeve van de bijstook van biomassa. Dit is een ombuiging van 0,3 mld euro in 2025, er is geen structurele besparing. (SP_343)
- De SP verhoogt de SDE++-uitgaven met 0,2 mld euro structureel. Deze verplichting wordt aangegaan tijdens de komende kabinetsperiode. Door een lange aanlooptijd bij implementatie van deze maatregel is er tot en met 2025 geen budgettair effect. (SP_289)

Overig

- De SP stelt cumulatief 10,0 mld euro beschikbaar voor de versterking woningen en schadecompensatie Groningen. In 2025 is de intensivering 1,0 mld euro, de structurele intensivering is nul. (SP_181)
- De SP maakt de Rijksmusea alle dagen gratis toegankelijk en de regionale musea 1 dag per week gratis toegankelijk. Dit is een intensivering van 0,1 mld euro. (SP_153)
- De SP intensificeert 0,1 mld euro voor een betere arbeidssituatie in de culturele sector. (SP_150)
- De SP intensificeert 0,1 mld euro in het Fonds Podiumkunsten. (SP_151)
- De SP richt een nationaal historisch museum op met gratis toegang. Dit is een intensivering van 0,1 mld euro. (SP_152)
- De SP intensificeert in de capaciteit van de Belastingdienst (SP_109), wat via extra handhaving en inspecties gepaard gaat met een opbrengst van 0,2 mld euro. (SP_109_c)

A.5.2 Gasbaten

- De SP stopt de gaswinning in de kleine velden op land en op de Waddenzee. Dit leidt tot een beperkte verlaging van de gasbaten. (SP_297_a)

A.5.3 Maatregelen met een direct EMU-schuldeffect

De volgende maatregelen hebben geen effect op het EMU-saldo maar wel een direct effect op de EMU-schuld.

EMU-schuld direct

- De SP koopt aandelen in eerder geprivatiseerde nutsbedrijven. Dit verhoogt de EMU-schuld met 0,4 mld euro. (SP_107)
- De SP intensificeert in Invest-NL voor het midden- en kleinbedrijf. Dit verhoogt de EMU-schuld met 0,1 mld euro. (SP_269)

Tabel A.9 Netto intensiveringen in 2025, ten opzichte van het basispad ex ante, mld euro

(+) betekent intensivering, (-) betekent ombuiging.	2025
Sociale zekerheid	11,7
Wml uurloon invoeren o.b.v. 36-uursweek (+3,6%) plus 22,3% extra verhogen, met koppeling uitkeringen (SP_160_a, SP_160_b, SP_160_c, SP_160_d, SP_160_e, SP_160_f, SP_160_g, SP_160_h, SP_160_i)	14,1
Invoeren 4 dagen gratis kinderopvang (0- tot 12-jarigen) (SP_162_b)	6,5
AOW-leeftijd naar 65 jaar (SP_161_a, SP_161_b, SP_161_e)	3,7
Uitbreiden beschutte werkplekken met 20 duizend plekken (SP_164)	0,6
Afschaffen minimumjeugdloon (SP_159_a, SP_159_b, SP_159_c)	0,4

Verplichte AO-verzekering voor zelfstandigen (uitkeringen, tov basispad) (SP_171_b)	0,3
Kostendelersnorm in de Participatiewet afschaffen (SP_168)	0,3
Collectiveren tweede ziektejaar kleine werkgevers (uitkeringen) (SP_174_a)	0,2
WGA-uitkeringen verhogen (SP_163)	0,1
Taakstellende intensivering op rijksaanpak armoede en schulden (SP_169)	0,1
Ondersteuning werknemers in fossiele industrie (SP_324)	0,1
Afschaffen zorgtoeslag (SP_158)	-6,6
Afschaffen kinderopvangtoeslag (SP_162_a)	-3,6
Ongedaan maken doorwerking wml-verhoging op huurtoeslag (SP_336_b)	-1,4
Inkomensafhankelijke kinderbijslag (SP_170)	-1,4
LIV afschaffen (SP_176)	-1,3
Ongedaan maken doorwerking wml-verhoging op kindgebonden budget (SP_336_a)	-0,3
LKV afschaffen (SP_175)	-0,2
Zorg	14,6
Afschaffen verplicht én vrijwillig eigen risico in de Zvw (SP_186_a, SP_186_d)	7,5
Verhoging zorglonen met bestuurlijk akkoord (SP_187_a, SP_187_b, SP_187_c, SP_187_d)	2,9
Basispakket uitbreiden met tandheelkundige zorg, paramedische zorg en anticonceptie (SP_184_a, SP_185_a, SP_328_a)	2,8
Publiek stelsel met centrale aansturing en regionale uitvoerders (SP_183)	0,8
Intensivering groeifonds: deel zorg (SP_285)	0,5
Verhoging gemeente- en provinciefonds: intensivering Wmo/jeugdzorg (SP_330_b, SP_330_c)	0,4
Maatwerk in bekostiging verschillende zorgvormen (SP_287_a, SP_287_b, SP_287_c)	0,3
Gegevensuitwisseling in de zorg standaardiseren (SP_195)	0,2
Verruimen toegang Wlz (ZZP VV3) (SP_293_a, SP_293_b, SP_293_c)	0,2
Winstverbod alle zorgaanbieders (SP_337)	0,1
Alle artsen verplicht in loondienst (SP_192_a, SP_192_c)	-0,4
Standaardisatie inkoop- en verantwoordingseisen Zvw (SP_198)	-0,2
Verplichten meerjarige contracten en budgetafspraken in de Wlz (SP_292)	-0,1
Totaalverbod alcoholreclame (SP_326)	-0,1
Afschaffen particuliere keurmerken in de zorg (SP_291)	-0,1
Centrale inkoop genees- en hulpmiddelen voor dure geneesmiddelen (SP_190_a)	0,0
Valpreventie bij 65-plussers (SP_325_a, SP_325_b, SP_325_c)	0,0
Inkomen van alle medisch specialisten gemaximeerd op WNT (SP_102_b)	0,0
Heropenen SEH-posten (SP_193)	0,0
Openbaar bestuur	0,3
Verhoging gemeente- en provinciefonds: intensivering openbaar bestuur (SP_330_a)	0,6
Extra capaciteit Belastingdienst (SP_109_a)	0,5
Intensivering inspectiediensten en huis voor klokkenluiders (SP_105_a)	0,2
Ombuiging groeifonds (openbaar bestuur lonen) (SP_182_a, SP_182_b)	-0,9
Extra opbrengsten door intensivering capaciteit inspectiediensten (SP_105_b)	-0,1

Verlagen nominale Zvw-premie naar 325 euro, uitvoeringskosten Belastingdienst (SP_188_d)	0,0
Onderwijs	4,2
Compenseren studenten onder het studievoorschotstelsel (SP_154)	1,7
Gelijktrekken salarissen docenten po en vo door inschaling volgens cao vo (SP_144)	0,9
Verhogen lumpsum voor verduurzaming en verbetering van schoolgebouwen mbo en ho (SP_286)	0,5
Invoeren basisbeurs ho (SP_147)	0,3
Maximale klassengrootte in po naar 23 leerlingen (SP_148)	0,2
Verhogen lumpsum po voor verbeteren onderwijs lichamelijke opvoeding (SP_155)	0,2
Intensiveren onderzoek nieuwe technologieën (SP_138)	0,1
Verhogen lumpsum mbo voor introductie vakscholen (SP_146)	0,1
Verhogen lumpsum ho voor verlagen werkdruk (SP_149)	0,1
Taalonderwijs voor gezinsmigranten (SP_172)	0,1
Overdrachten aan bedrijven	-1,8
Ombuiging groeifonds (SP_182_d)	-1,8
Internationale samenwerking	1,7
Ontwikkelingssamenwerking 0,7% bruto nationaal inkomen (SP_178)	1,7
Veiligheid	1,2
Intensivering politie (SP_113)	0,6
Intensivering rechtsbijstand en sociale advocatuur (SP_110)	0,2
Intensivering rechtspraak en verlaging griffierechten (SP_111)	0,1
Intensivering bestrijding ondermijning en afpakken crimineel vermogen (SP_112)	0,1
Intensivering marechaussee en IND (SP_114)	0,1
Intensivering opsporing en bestrijding recidive (SP_115)	0,1
Bereikbaarheid	-0,5
Intensiveren spoorwegen (SP_281)	0,5
Intensivering openbaar vervoer (SP_125)	0,3
Intensivering waterwegen (SP_131)	0,2
Gratis stad- en streekvervoer doelgroepen (SP_122)	0,2
Invoeren vrachtwagenheffing (uitvoerings- en investeringskosten) (SP_303_d)	0,1
Sluiten/niet openen Lelystad Airport (schadevergoeding) (SP_305_a)	0,1
Ombuiging groeifonds (bereikbaarheid) (SP_182_c)	-1,3
Ombuiging budget wegen (SP_124)	-0,5
Defensie	-1,5
Compensatie slachtoffers giftige stoffen (SP_119)	0,1
Intensivering arbeidsvoorwaarden defensie (SP_331)	0,1

40% taakstelling groot materieel (SP_120_d)	-1,0
Terugdraaien aanschaf nieuwe M-fregatten (SP_120_b)	-0,3
Annuleren F-35 toestellen (SP_120_c)	-0,2
Lagere norm inzetbaarheid krijgsmacht (SP_120_a)	-0,2
Klimaat en milieu	6,9
Compensatie producenten stoppen olie- en gaswinning kleine velden op land en Waddenzee (SP_297_b, SP_297_c)	1,1
Intensivering subsidies verduurzaming woningcorporaties (SP_282)	1,0
Sluiten vier kolencentrales in 2022 (SP_136)	0,9
Intensivering subsidie zonnepanelen (SP_334_a, SP_334_b)	0,8
Intensivering subsidie isolatie koop- en huurwoningen (SP_290)	0,7
Opkopen ETS-rechten (SP_134)	0,4
Intensivering subsidies verduurzaming woningeigenaren (SP_283)	0,4
Terugsluis CO ₂ -heffing naar de industrie (SP_249_b)	0,4
Opkopen veehouderijen en grond rond Natura 2000-gebieden (SP_128)	0,3
Intensiveren ISDE-regeling (SP_329)	0,2
Impuls vernatting veenweiden (SP_300)	0,2
Intensivering natuur (SP_127)	0,2
Sluiten kerncentrale Borssele (SP_137)	0,2
Intensivering geothermieprojecten Oost-Nederland (SP_139)	0,1
Intensivering waterstofplan Noord-Nederland (SP_135)	0,1
Verhogen aandeel windenergie op zee (SP_133)	0,1
Intensivering aardgasvrije woningen (SP_132)	0,1
Vrijval middelen SDE++ bijstook biomassa (SP_343)	-0,3
Verhogen SDE++ (SP_289)	0,0
Overig	1,2
Versterking woningen en schadecompensatie Groningen (SP_181)	1,0
Toegang Rijksmusea en regionale musea (SP_153)	0,1
Intensivering culturele sector (SP_150)	0,1
Intensivering Fonds Podiumkunsten (SP_151)	0,1
Oprichten nationaal historisch museum met gratis toegang (SP_152)	0,1
Opbrengsten intensivering capaciteit Belastingdienst (SP_109_c)	-0,2
EMU-schuld direct	0,5
Kopen aandelen nutsbedrijven (SP_107)	0,4
Intensivering Invest-NL (SP_269)	0,1
Gasbaten	0,0
Verlaging gasbaten kleine velden op land en Waddenzee (SP_297_a)	0,0

A.5.4 Lasten

De SP verhoogt de beleidsmatige lasten met per saldo 20,3 mld euro in 2025. Het betreft daarbij de beleidsmatige lastenontwikkeling (blo) zoals gedefinieerd in het achtergronddocument bij de MEV 2021⁷⁹. De verhoging is opgebouwd uit een verlaging van 3,2 mld euro voor gezinnen, een verhoging van 22,1 mld euro voor bedrijven en een verhoging van 1,4 mld euro voor het buitenland. Hieronder worden de lastenmaatregelen opgesomd en gevolgd door een tabel.

Inkomen en arbeid

- De SP zet meer collectieve middelen in om de vereveningsbijdrage aan zorgverzekeraars te verhogen. Zorgverzekeraars kunnen daardoor op jaarbasis een lagere nominale premie vragen aan verzekerden van 325 euro per jaar. De rest van de nominale zorgpremie wordt omgezet in een inkomensafhankelijke premie. Hierbij wordt het budget van de afgeschafte zorgtoeslag ingezet. Dit is een lastenverlichting van 6,6 mld euro. Door de maatregel gaan verzekeraars minder dan 50% van de gelden via de nominale premie innen. Dat kan bezwaren vanuit de Europese Commissie oproepen vanwege mogelijke staatssteunaspecten. (SP_200, SP_188_c)
- De SP maakt de bedragen in de arbeidskorting voor personen tot en vanaf de AOW-leeftijd gelijk, verhoogt het maximale bedrag in de arbeidskorting met 448 euro en verhoogt het afbouwpercentage tot 6,6%. Dit is een lastenverlichting van 3,0 mld euro. (SP_201)
- De SP verhoogt het maximale bedrag in de algemene heffingskorting voor personen tot de AOW-leeftijd met 319 euro. Dit is een lastenverlichting van 2,6 mld euro. (SP_203)
- De SP voert een vijf schijvenstelsel in en verlaagt het tarief van de eerste schijf (inkomen tot 22.000 euro) naar 36%. Personen vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd hebben in de eerste schijf een lager belastingtarief van 18,1% omdat zij geen AOW-premie betalen. Dit is een lastenverlichting van 2,0 mld euro. (SP_205)
- De SP brengt de AOW-leeftijd in 2023 terug naar 65 en handhaaft deze erna op deze leeftijd. Dit leidt tot een intensivering van de AOW-uitkeringen (SP161_a, SP161_e), en een ombuiging op andere uitkeringen omdat hier minder beroep op gedaan zal worden (SP161_b). Doordat men eerder AOW ontvangt en daardoor geen AOW-premie meer betaalt, leidt dit tot een lastenverlaging van 1,3 mld euro in 2025 en van 2,8 mld euro structureel. (SP_161_c)
- De SP verplicht zelfstandigen tot pensioenopbouw tot een inkomen van 80.000 euro. Hierbij wordt uitgegaan van een premiepercentage van 10%. De hogere aftrek van pensioenpremies leidt tot 1,2 mld euro minder belastinginkomsten in 2025. Op lange termijn zijn de belastbare pensioenuitkeringen hoger door de hogere pensioenpremies. Structureel leidt dit tot een lastenverzwaring van 0,1 mld euro. (SP_271_b, SP_271_c, SP_271_f)
- De SP wijzigt de arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen en introduceert daarbij een premiekorting die wordt betaald uit algemene middelen. De premiekorting leidt tot een lastenverlichting van 0,2 mld euro in 2025 en 1,5 mld euro structureel. (SP_171_d)
- De SP verhoogt het maximale bedrag van de ouderenkorting met 80 euro. Dit is een lastenverlichting van 0,1 mld euro. (SP_204)
- De SP voert een vijf schijvenstelsel met een tweede belastingschijf (inkomen van 22.000 tot 37.000 euro) en derde belastingschijf (inkomen van 37.000 tot 67.000 euro) met een tarief van 39,5%. Personen vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd hebben in de tweede schijf een lager belastingtarief van 21,6% omdat zij geen AOW-premie betalen. Dit is een lastenverzwaring van 5,6 mld euro. (SP_206)
- De SP schaft de mkb-winstvrijstelling af. Dit is een lastenverzwaring van 1,7 mld euro in 2025 en 1,9 mld euro structureel. (SP_245)

⁷⁹ Badir, M. en M. van Kempen, 2020, Herdefiniëring beleidsmatige lastenontwikkeling, CPB Achtergronddocument, Den Haag. ([link](#))

- De SP introduceert een werkgeversheffing van 16% op loon boven 150.000 euro. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 1,4 mld euro. (SP_212)
- De SP topt de hypotheekrenteaftrek af tot de rente over een eigenwoningschuld van 350.000 euro. Het meerdere wordt niet aftrekbaar in box 3 gemaakt. Dit is een lastenverzwaring van 1,2 mld euro in 2025 en 1,1 mld euro structureel. (SP_213)
- De SP voert een vijschijvenstelsel in met een vierde belastingschijf (inkomen van 67.000 tot 150.000 euro) met een tarief naar 52%. Dit is een lastenverzwaring van 0,9 mld euro. (SP_208)
- De SP voert een vijschijvenstelsel in met een vijfde belastingschijf (inkomen vanaf 150.000 euro) met een tarief van 65%. Dit is een lastenverzwaring van 0,8 mld euro. (SP_209)
- De SP voert in dat pensioenpremies maximaal tegen 39,5% afgetrokken kunnen worden. Dit is een lastenverzwaring van 0,7 mld euro. (SP_210)
- De SP schaft de doelmatigheidsmarge in de gebruikelijkloonregeling af. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,7 mld euro in 2025 en 0,2 mld euro structureel. (SP_246)
- De SP schaft de 30%-regeling en de vrijstelling extraterritoriale kosten (ETK) voor ingekomen werknemers af. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,5 mld euro. (SP_211)
- De SP introduceert een progressief tarief in box 2, met een tarief van 27% tot 50.000 euro en een tarief van 36% boven de 50.000 euro. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,5 mld euro. Wegens een anticipatie-effect is er een substantieel positief kaseffect in het jaar voor invoering en een tijdelijk lagere opbrengst in de jaren erna. (SP_236)
- De SP schaft de giftenaftrek in de inkomsten- en vennootschapsbelasting af. Dit is een lastenverzwaring van 0,4 mld euro. (SP_214_a)
- De SP wijzigt de arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen. De partij kiest daarbij voor een variant met maximale grondslag op WIA-niveau, en uitkering 70% daarvan. De wachttijd is 6 maanden. De kostendeekkende premie leidt tot een lastenverzwaring van 0,3 mld euro in 2025 en 3,3 mld euro structureel. Door een premiekorting, die wordt betaald uit algemene middelen, staat daar een lastenverlichting tegenover van 0,2 mld euro in 2025 en 1,5 mld euro structureel. (SP_171_a)
- De SP schaft de zelfstandigenaftrek in tien jaar af vanaf 2022. Dit is een lastenverzwaring van 0,3 mld euro in 2025 en 0,4 mld euro structureel. (SP_215_a)
- De SP introduceert een collectieve, lastendeekkende publieke verzekering voor de kosten van loondoorbetaling in het tweede ziektejaar voor kleine werkgevers (tot tien werknemers). Tegenover de overheidsuitgaven (SP_174_a), uitgezonderd de beperkt gestegen WIA-uitgaven, staan premie-inkomsten. Dit is een lastenverzwaring van afgerond 0,1 mld euro. De maatregel gaat gepaard met lagere niet-EMU-relevante werkgeverslasten (SP_174_c). (SP_174_b)
- De SP voert een jaarlijkse voorheffing in box 2 in van 4% op de boekwaarde van het vermogen in de vennootschap. Op korte termijn levert een jaarlijkse voorheffing meer belastingopbrengsten op, op langere termijn moet de voorheffing verrekend worden met de winstuitkering, waardoor de structurele kasopbrengst beperkt is. De netto contante waarde van deze kasstroom geeft een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,1 mld euro in 2025. Dit is een complexe maatregel in de uitvoering, onder meer omdat moet worden bijgehouden wat gedurende het bestaan van een onderneming geheven is/wordt. (SP_235)
- De SP verlaagt de grens waarbij schulden bij de eigen vennootschap worden belast met een box 2-heffing naar 17.500 euro. Dit geldt zowel voor bestaande als nieuwe schulden en is inclusief de eigen woningschuld. In het jaar van invoering leidt dit tot een substantiële kasontvangst, in de jaren erna ontstaat er juist een tijdelijke beperkte jaarlijkse derving, met structureel een beperkte kasopbrengst. De netto contante waarde van deze kasstroom geeft een beperkte lastenverzwaring voor bedrijven. (SP_237)

Vermogen en winst

- De SP introduceert een korting op de verhuurderheffing voor verduurzaming van het woningbestand en voor duurzame sociale nieuwbouw. Dit is een lastenverlichting van 1,5 mld euro in 2025 en 2,1 mld euro structureel. (SP_224_a)
- De SP voert een korting in op de vpb voor woningcorporaties. De korting is gelijk aan de huurverlagingen ten opzichte van de huuropbrengst in het voorgaande jaar plus indexatie. Dit is een lastenverlichting voor bedrijven (woningcorporaties) van 0,8 mld euro. (SP_225_a)
- De SP verhoogt de kleinschaligheidsaftrek (KIA) taakstellend met 0,1 mld euro. Dit is een lastenverlichting voor bedrijven. (SP_173)
- De SP verlaagt taakstellend de tarieven in de eerste schijf van de erfbelasting met 0,1 mld euro. (SP_243)
- De SP verhoogt het tarief in de tweede schijf van de vennootschapsbelasting met 11%-punt naar 36% en verzwaart zo de lasten voor bedrijven met 8,7 mld euro. (SP_216)
- De SP schaft de Baangerelateerde Investeringskorting (BIK) per 2022 af en schrapt de daaraan gerelateerde reservering voor lastenverlichting bedrijven na 2022. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 2,0 mld euro. (SP_217)
- De SP verkort de eerste schijf in de vennootschapsbelasting naar 200.000 euro. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 1,9 mld euro. (SP_221)
- De SP verhoogt de bankenbelasting taakstellend met 1,5 mld euro. (SP_232)
- De SP voert een additionele vermogensbelasting in. Naast het box 3-vermogen telt bij de vermogensbelasting eigenwoningbezit vanaf 750.000 euro mee. De vermogensbelasting bedraagt 1% voor huishoudvermogens tussen de een en twee miljoen euro, en voor huishoudenvermogens vanaf twee miljoen euro geldt een tarief van 2%. Dit is een lastenverzwaring van 1,2 mld euro in 2025 en 0,8 mld euro structureel. (SP_231)
- De SP introduceert een belasting over de waarde van grondbezit. Dit is een taakstellende lastenverzwaring van 0,5 mld euro voor gezinnen en 0,5 mld euro voor bedrijven. Deze maatregel vereist het opzetten van een aanvullende registratie voor de waarde van grond. Ook dient vanwege de complexiteit rekening gehouden te worden met een aanzienlijk risico op uitvoeringsproblemen voor de Belastingdienst. (SP_248_a, SP_248_b)
- De SP introduceert een progressief tarief in box 3. Over de eerste 20.000 euro geldt een tarief van 36% over het rendement en over het rendement op vermogen hierboven geldt een tarief van 40%. Dit is een lastenverzwaring van 0,8 mld euro in 2025 en 0,7 mld euro structureel. (SP_223_a)
- De SP scherpt de earningsstrippingmaatregel aan, waarbij de renteaftrek boven 1 mln euro wordt beperkt tot 20% van de gecorrigeerde winst. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,6 mld euro. (SP_227)
- De SP voert een financiële transactiebelasting in met een tarief van 0,3% op aandelentransacties van beursgenoteerde bedrijven met een marktkapitalisatie van minimaal 1 mld euro. Dit is een lastenverzwaring voor het buitenland van 0,4 mld en bedrijven van 0,1 mld euro. (SP_234_a, SP_234_b)
- De SP schaft de vrijstelling dividendbelasting bij de inkoop van eigen aandelen af. Dit is een lastenverzwaring voor het buitenland van 0,5 mld euro. (SP_230)
- De SP schaft de innovatiebox af. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,4 mld euro in 2025 en 0,5 mld euro structureel. (SP_233)
- De SP voert in de erf- en schenkbelasting een gezamenlijk tarief in voor kinderen en kleinkinderen door het gemiddelde van de huidige tarieven te nemen. Dit leidt tot een tarief van 14% in de eerste schijf en 28% daarboven. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,4 mld euro in 2025.

Vervolgens past de SP de tarieven in de eerste en tweede schijf voor alle groepen aan (SP_242, SP_243). (SP_244)

- De SP verhoogt taakstellend de tarieven in de tweede schijf van de erfbelasting met 0,3 mld euro. (SP_242)
- De SP schaft de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) in de erf- en schenkbelasting af. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,1 mld in 2025 en 0,3 mld structureel. (SP_238)
- De SP schaft de landbouwwijstelling af. Zonder overgangsrecht is dit een structurele lastenverzwaring voor bedrijven van 0,5 mld euro. In 2025 is de opbrengst 0,1 mld euro vanwege een beperkte heffingsgrondslag. (SP_253)
- De SP verhoogt taakstellend de overdrachtsbelasting voor niet-eigenwoningen, met een uitzondering voor woningcorporaties. Dit is een beperkte lastenverzwaring voor gezinnen en een lastenverzwaring van 0,1 mld euro voor bedrijven. De juridische houdbaarheid van een uitzondering gericht op woningcorporaties is onzeker. (SP_226_a, SP_226_b)
- De SP schaft de schenkingsvrijstelling eigen woning in de schenkbelasting af. Dit is een beperkte lastenverzwaring voor gezinnen in 2025 en een lastenverzwaring van 0,2 mld euro structureel. (SP_241)
- De SP voert ter vervanging van het huidige box 3 systeem een heffing op daadwerkelijk rendement in, met een heffingsvrij inkomen van 874 euro in 2025. De vermogensaanwasbelasting is budgetneutraal. (SP_223_b)

Milieu

- De SP verlaagt taakstellend de tarieven voor aardgas en elektriciteit in de eerste schijf van de energiebelasting. Dit is een lastenverlichting van 0,6 mld euro voor gezinnen en 0,2 mld euro voor bedrijven. Hiertegenover staat een even grote verhoging van de tarieven in schijven twee, drie en vier voor aardgas en elektriciteit in de energiebelasting (zie SP_275_a). (SP_275_b, SP_275_c)
- De SP verlaagt de tarieven in de eerste en tweede schijf op gas met respectievelijk 4 en 1,1 cent op elektriciteit met 0,8 en 1,1 cent. Ook worden de eerste twee schijven van het tarief voor de glastuinbouw verlaagd met 0,6 en 0,4 cent. Dit is een lastenverlichting voor bedrijven van 0,3 mld euro en een lastenverlichting voor gezinnen van 0,4 mld euro in 2025 en 0,3 mld euro structureel. (SP_265_a, SP_265_c)
- De invoering van de vrachtwagenheffing van de SP gaat gepaard met het afschaffen van het eurovignet, een lastenverlichting in de mrb voor vrachtwagens en een daling van de accijnsopbrengst als gevolg van invoering van de vrachtwagenheffing. In totaal leidt dit tot een lastenverlichting voor bedrijven van 0,3 mld euro. (SP_303_b)
- De SP houdt de salderingsregeling in stand na 2023. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 0,1 mld euro in 2025 en 0,3 mld euro structureel en een lastenverlichting voor bedrijven van 0,2 mld euro in 2025 en 0,5 mld euro structureel. (SP_141_a, SP_141_b)
- De SP schaft de vliegbelasting voor vertrekkende passagiers af en vervangt deze door een gedifferentieerde vliegbelasting (zie SP_251_d). De afschaffing is een beperkte lastenverlichting voor gezinnen en een lastenverlichting van 0,1 mld euro voor bedrijven en 0,1 mld euro voor het buitenland. (SP_251_a, SP_251_b, SP_251_c)
- De SP voert een verpakkingenbelasting in. Dit is een taakstellende lastenverzwaring voor bedrijven van 2,1 mld euro. (SP_256)
- De SP introduceert een generieke CO₂-heffing voor de industrie. Dit is een lastenverzwaring van 0,9 mld euro in 2025 en 0,4 mld euro structureel. Hiertegenover staat een gedeeltelijke terugsluis van de opbrengsten van de heffing (zie SP_249_b). (SP_249_a)
- De SP verhoogt de tarieven voor aardgas in de tweede, derde en vierde schijf van de energiebelasting met respectievelijk circa 3,3 cent, 2,4 cent en 2,6 cent. De tarieven voor elektriciteit stijgen voor

dezelfde schijven met respectievelijk circa 2,5 cent, 1,4 cent en 0,1 cent. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,8 mld euro. Hiertegenover staat een even grote lastenverlichting van de eerste schijf voor aardgas en elektriciteit in de energiebelasting (zie SP_275_b en SP_275_c). (SP_275_a)

- De SP voert een vrachtwagenheffing in met een tarief van 15 cent per kilometer. Dit leidt tot een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,6 mld euro en een lastenverzwaring voor het buitenland van 0,1 mld euro. (SP_303_a, SP_303_c)
- De SP verhoogt de tarieven in de vierde schijf van de ODE met 20,6 cent op gas, 21 cent op het tarief voor de glastuinbouw en 2,8 cent op elektriciteit. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,7 mld euro in 2025 en 0,5 mld euro structureel. (SP_265_d)
- De SP voert een gedifferentieerde vliegbelasting in waarbij passagiers die vaker dan twee keer per jaar vliegen belasting betalen. De partij schaft de vliegbelasting voor vertrekkende passagiers af (zie SP_251_a). De invoering van de nieuwe vliegbelasting is een beperkte lastenverzwaring voor gezinnen en een lastenverzwaring van 0,1 mld euro voor bedrijven en 0,1 mld euro voor het buitenland. (SP_251_d, SP_251_e, SP_251_f)
- De SP verhoogt de verbrandingsbelasting. Dit is een taakstellende lastenverzwaring van 0,1 mld euro voor gezinnen en 0,1 mld euro voor bedrijven. Daarnaast worden kosten voor gemeenten verwacht om gescheiden afvalinzameling te faciliteren. (SP_257_a, SP_257_b)
- De SP schaft teruggaafregelingen in de energiebelasting af voor de energie-intensieve industrie, kerken en non-profit sector. Ook vervalt de vrijstelling voor energie-intensieve processen. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,1 mld euro. (SP_272)
- De SP voert een grondstoffenbelasting in op fossiele energiedragers die als grondstof gebruikt worden. Dit is een taakstellende lastenverzwaring voor bedrijven van 0,1 mld euro. (SP_259)
- De SP voert een heffing op kunstmest in. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven met een taakstellende opbrengst van 0,1 mld euro. (SP_261_b)
- De SP voert een heffing op bestrijdingsmiddelen in. Dit is een taakstellende lastenverzwaring van 0,1 mld euro. (SP_262)
- De SP verhoogt de afvalstortbelasting. Dit is een even grote taakstellende lastenverzwaring voor gezinnen en bedrijven van in totaal 0,1 mld euro. Daarnaast worden kosten voor gemeenten verwacht om gescheiden afvalinzameling te faciliteren. (SP_258_a, SP_258_b)

Overig

- De SP verlaagt het btw-tarief op groente en fruit van 9% naar 6%. Daarnaast verlaagt de SP het btw-tarief op reparatiediensten van fietsen- en schoenmakers naar 6%. Dit is een lastenverlichting van 0,3 mld euro voor gezinnen en 0,1 mld euro voor bedrijven. Een juridisch aandachtspunt bij deze maatregel is dat die mogelijk strijdigheden oplevert met het fiscale neutraliteitsbeginsel, dat een ongelijke behandeling van concurrerende productgroepen die in dezelfde behoefte voorzien niet toestaat. Omdat zowel de afbakening van (samengestelde) product(groep)en als de handhaving complex is, bestaat er een aanzienlijk risico op uitvoeringsproblemen voor de Belastingdienst. (SP_218_a, SP_218_b)
- De SP voert een digitale dienstenbelasting in met een tarief van 5% over de bruto-opbrengst. Dit is een lastenverzwaring voor het buitenland van 0,4 mld euro. (SP_222)
- De SP voert een experiment uit voor het telen, verkopen en gebruiken van softdrugs. Dit is een tijdelijke lastenverzwaring in 2025 van afgerond 0,2 mld euro voor gezinnen en 0,1 mld euro voor bedrijven. Structureel zijn er geen budgettaire effecten. De opbrengsten ontstaan bijvoorbeeld door het veilen van vergunningen, een nationale verbruiksbelasting of dividenduitkeringen door een staatsbedrijf. De Raad van State heeft opgemerkt dat een experiment vermoedelijk in strijd is met het geldende internationale en Europees recht, maar dat een experiment mogelijk ook in het belang kan

zijn van de volksgezondheid, criminaliteitsbestrijding en openbare orde, doelen die ook ten grondslag liggen aan de internationale verdragen en het Europees recht. (SP_266_a, SP_266_b)

- De SP verhoogt de kansspelbelasting taakstellend met 0,1 mld euro. (SP_267)

A.5.5 Niet-EMU-relevante lasten

De SP verhoogt de niet-EMU-relevante lasten met per saldo 1,8 mld euro in 2025. De verhoging is opgebouwd uit een verhoging van 0,1 mld euro voor gezinnen, een verhoging van 1,7 mld euro voor bedrijven en een ongewijzigd beeld voor het buitenland.

De volgende maatregelen hebben geen effect op het EMU-saldo.

Niet-EMU-relevant

- De SP introduceert een collectieve, lastendekkende publieke verzekering voor de kosten van loondoorbetaling in het tweede ziektejaar voor kleine werkgevers (tot tien werknemers). De overheidsuitgaven (SP_174_a) en premie-inkomsten (SP_174_b) stijgen, maar de maatregel gaat gepaard met lagere werkgeverslasten. Dit is een niet-EMU-relevante lastenverlichting van afgerond 0,1 mld euro. (SP_174_c)
- De SP voert een verplichting in voor bedrijven met een Nederlands hoofdkantoor en minimaal 100 werknemers in Nederland om 10% van de uitgekeerde winst te delen met werknemers. Hiervoor moet een hoofdkantoor nieuwe aandelen uitgeven waarvan werknemers wereldwijd de dividendrechten krijgen. Dit is een niet-EMU-relevante lastenverzwaring voor bedrijven van 0,6 mld euro in 2025 en van 2,0 mld euro structureel. (SP_157)
- De SP stelt de extra inzet van hernieuwbare brandstoffen in het wegverkeer verplicht. Deze verplichting komt neer op 51 PJ aan extra hernieuwbaar brandstofgebruik. Dit is een niet-EMU-relevante lastenverzwaring van 0,1 mld euro voor gezinnen en 0,4 mld euro voor bedrijven. (SP_307_a, SP_307_b, SP_307_c, SP_307_d)
- De SP voert enkele verplichtingen in gericht op de verduurzaming van niet-woningen, zoals de uitbreiding van de BENG-duurzaamheidsnormen, die vanaf 2021 gelden voor de nieuwbouw, naar alle bestaande utiliteitsgebouwen. Dit is een niet-EMU-relevante lastenverzwaring voor bedrijven van 0,5 mld euro in 2025 en 0,9 mld euro structureel. (SP_344)
- De maatregelen van de SP voor de industrie leiden tot kosten voor bedrijven in deze sector vanwege investeringen in CO₂-uitstootreductie. Dit is een niet-EMU-relevante lastenverzwaring voor bedrijven van 0,2 mld euro in 2025 en 0,5 mld euro structureel. (SP_345_a, SP_345_b)
- De SP-voorstellen op het gebied van hernieuwbare energie leiden tot noodzakelijke additionele investeringen in energienetten, waarvan de kosten worden verwerkt in de nettarieven. Dit is een niet-EMU-relevante lastenverzwaring van beperkte omvang in 2025 en 0,1 mld euro structureel voor gezinnen en een niet-EMU-relevante lastenverzwaring van beperkte omvang in 2025 en 0,1 mld euro structureel voor bedrijven. (SP_335_a, SP_335_b)
- De SP breidt het woningwaarderingssysteem uit tot huurwoningen met een maximale huur van 1000 euro per maand. Dit is een beperkte niet-EMU-relevante lastenverzwaring voor bedrijven (verhuurders) in 2025 en van 0,1 mld euro structureel. (SP_301_a)
- De SP implementeert een aantal landbouwmaatregelen die kosten voor de sector opleveren. Het gaat onder andere om de meerprijs die betaald moet worden voor dier- en fosfaatrechten als deze bij handel worden afgeroomd. Dit leidt tot een niet-EMU-relevante lastenverzwaring voor bedrijven van beperkte omvang in 2025 en van 0,1 mld euro structureel. (SP_339_a)

Tabel A.10 Lastenmutaties ten opzichte van het basispad in 2025, ex ante, mld euro

(-) betekent lastenverlichting, (+) betekent lastenverzwaring.	2025
Inkomen en arbeid	-1,7
Omzetten nominale zorgpremie (m.u.v. eerste 325 euro) in inkomensafhankelijke premie (SP_200, SP_188_c)	-6,6
Verhoging arbeidskorting (SP_201)	-3,0
Verhoging algemene heffingskorting (SP_203)	-2,6
Invoeren vijf schijvenstelsel: eerste schijf met tarief van 36% (SP_205)	-2,0
AOW-leeftijd naar 65 jaar, deel AOW-premies (SP_161_c)	-1,3
Verplichte pensioenopbouw tot 80.000 euro voor zelfstandigen (SP_271_b, SP_271_c, SP_271_f)	-1,2
Verplichte AO-verzekering voor zelfstandigen (premiëkorting, tov basispad) (SP_171_d)	-0,2
Verhoging ouderenkorting (SP_204)	-0,1
Invoeren vijf schijvenstelsel: tweede en derde schijf met tarief van 39,5% (SP_206)	5,6
Afschaffen mkb-winstvrijstelling (SP_245)	1,7
Werkgeversheffing van 16% op loon boven 150.000 euro (SP_212)	1,4
Aftoppen hypotheekrenteaftrek op een eigenwoningschuld van 350.000 euro (SP_213)	1,2
Invoeren vijf schijvenstelsel: vierde schijf met tarief van 52% (SP_208)	0,9
Invoeren vijf schijvenstelsel: vijfde schijf met tarief van 65% (SP_209)	0,8
Aftoppen pensioenpremiëaftrek op 39,5% (SP_210)	0,7
Afschaffen doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon (SP_246)	0,7
Afschaffen 30%-regeling en ETK-regeling (SP_211)	0,5
Invoering progressief tarief box 2 (SP_236)	0,5
Afschaffen giftenaftrek (SP_214_a)	0,4
Verplichte AO-verzekering voor zelfstandigen (premies, tov basispad) (SP_171_a)	0,3
Afschaffen zelfstandigenaftrek in tien jaar vanaf 2022 (SP_215_a)	0,3
Collectiveren tweede ziektejaar kleine werkgevers (premies) (SP_174_b)	0,1
Forfaitaire voorheffing box 2 (SP_235)	0,1
Versoberen fiscale behandeling lenen uit eigen vennootschap (SP_237)	0,0
Vermogen en winst	17,7
Invoeren korting op verhuurderheffing (SP_224_a)	-1,5
Invoeren korting op vpb woningcorporaties (SP_225_a)	-0,8
Verhogen KIA (SP_173)	-0,1
Verlaging eerste tarief erfbelasting (SP_243)	-0,1
Verhogen hoge tarief vennootschapsbelasting (SP_216)	8,7
BIK afschaffen (SP_217)	2,0
Verkorten eerste schijf vennootschapsbelasting (SP_221)	1,9
Verhogen bankenbelasting (SP_232)	1,5
Invoeren vermogensbelasting (SP_231)	1,2
Invoeren grondbelasting (SP_248_a, SP_248_b)	1,0
Invoeren progressief tarief in box 3 (SP_223_a)	0,8

Aanscherpen earningsstrippingmaatregel (SP_227)	0,6
Invoering financiële transactiebelasting (SP_234_a, SP_234_b)	0,5
Afschaffen vrijstelling dividendbelasting bij inkoop eigen aandelen (SP_230)	0,5
Afschaffen innovatiebox (SP_233)	0,4
Uniformeren tarieven kinderen en kleinkinderen (SP_244)	0,4
Verhogen tarieven hoogste schijf erfbelasting (SP_242)	0,3
Afschaffen bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) (SP_238)	0,1
Afschaffen landbouwvrijstelling (SP_253)	0,1
Verhogen overdrachtsbelasting niet-eigenwoningen (SP_226_a, SP_226_b)	0,1
Afschaffen schenkingsvrijstelling eigen woning (SP_241)	0,0
Invoeren vermogensaanwasbelasting (SP_223_b)	0,0
Milieu	3,9
Verlagen tarief energiebelasting in de eerste schijf (gezinnen) (SP_275_b, SP_275_c)	-0,8
Verlagen ODE-tarieven (bedrijven) (SP_265_a, SP_265_c)	-0,7
Invoeren vrachtwagenheffing (lastenverlichting bedrijven afschaffen eurovignet, verlagen mrb en gedragseffect accijns) (SP_303_b)	-0,3
In stand houden salderingsregeling (SP_141_a, SP_141_b)	-0,3
Afschaffen vliegbelasting vertrekkende passagiers (SP_251_a, SP_251_b, SP_251_c)	-0,2
Invoeren verpakkingenbelasting (SP_256)	2,1
CO ₂ -heffing voor de industrie (SP_249_a)	0,9
Verhogen tarieven energiebelasting in de tweede, derde en vierde schijf (SP_275_a)	0,8
Invoeren vrachtwagenheffing (SP_303_a, SP_303_c)	0,7
Verhogen ODE-tarieven zware industrie (SP_265_d)	0,7
Invoeren gedifferentieerde vliegbelasting (SP_251_d, SP_251_e, SP_251_f)	0,2
Verhogen verbrandingsbelasting (SP_257_a, SP_257_b)	0,2
Afschaffen teruggaafregelingen in de energiebelasting (SP_272)	0,1
Invoeren grondstoffenbelasting (SP_259)	0,1
Heffing op kunstmest (SP_261_b)	0,1
Heffing op bestrijdingsmiddelen (SP_262)	0,1
Verhogen afvalstortbelasting (SP_258_a, SP_258_b)	0,1
Overig	0,3
Btw-tarief op groente en fruit naar 6% (SP_218_a, SP_218_b)	-0,4
Invoering digitale dienstenbelasting (SP_222)	0,4
Experimenten softdrugs (SP_266_a, SP_266_b)	0,2
Verhogen kansspelbelasting (SP_267)	0,1
Niet-EMU-relevant	1,8
Collectiveren tweede ziektejaar kleine werkgevers (werkgeverslasten) (SP_174_c)	-0,1
Verplichte winstdeling grote bedrijven met Nederlands hoofdkantoor (SP_157)	0,6
Verplicht gebruik hernieuwbare brandstoffen (SP_307_a, SP_307_b, SP_307_c, SP_307_d)	0,5

Kosten verduurzamen niet-woningen (SP_344)	0,5
Kosten voor de industrie (SP_345_a, SP_345_b)	0,2
Kosten additionele elektriciteitsopwekking (SP_335_a, SP_335_b)	0,1
Uitbreiden woningwaarderingssysteem (SP_301_a)	0,0
Kosten voor de landbouwsector (SP_339_a)	0,0